

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!“ strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Prezentarea manualului

DESCOPERĂ ORIZONTUL TEXTULUI!

Rezolvă exerciții care te ajută să pătrunzi în universul textului!

EXPLOREAZĂ LUMEA TEXTULUI!

Realizează activități care te ajută să înțelegi textul!

EXPERIMENTEAZĂ DINCOLO DE TEXT!

Folosește-ți creativitatea pentru a îndeplini sarcinile propuse!

OBSERV!

Apreciază ceea ce ai lucrat și cum te-ai comportat!

Portofoliu

Organizează-ți lucrările și vino cu idei ingenioase!

INVESTIGAȚIE

Cercetează o situație, respectând instrucțiunile și arată-ți priceperea!

Recapitulare - Recapitulează noțiunile învățate în contexte noi și interesante!

Evaluare - Află cât de pregătit(ă) ești la acea unitate parcurgând proba de evaluare!

AMINTEȘTE-ȚI!

Adu-ți aminte ce ai învățat pentru a descoperi informații noi!

DESCOPERĂ!

Descoperă lucruri noi în situații de comunicare diverse!

IMPORTANT

Află informațiile principale și urmărește exemplele oferite!

EXERSEAZĂ!

Îndeplinește activitățile propuse, ajutându-te de modelele oferite!

Proiect tematic

Lucrează individual sau în echipă pentru a obține un produs unic!

AUTOEVALUARE

Apreciază rezultatele și identifică dificultățile pe care le-ai întâlnit!

CUPRINS

1 Bine ai venit în clasa a VI-a! 7

— RECAPITULARE INIȚIALĂ.....	8
— <i>Micul Prinț, Elogiul candorii</i> de Nina Cassian.....	8
— <i>Povestea fără sfârșit</i> (fragmente) de Michael Ende.....	10
— <i>Crăiasa din povești</i> de Mihai Eminescu.....	11

2 În zbor 13

— Textul narativ literar în proză	
— <i>Peștele-pasăre</i> de Simona Popescu.....	14
— Cuvinte-cheie. Temă. Idee principală. Idee secundară (actualizare).....	19
— Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei. Rezumatul.....	21
— Acțiune, timp și spațiu (actualizare).....	24
— Textul narativ-descriptiv. Etapele scrierii.....	26
— Enunțul. Punctuația enunțului. Propoziția (actualizare).....	28
— Conceperea și înțelegerea textului oral.	
— Parafrazare, informații explicite, implicite, rezumare.....	29
— Forma și sensul cuvintelor. Rolul contextului în crearea sensului.....	31
— Sinonimele. Antonimele.....	33
— Omonime. Cuvinte polisemantice.....	35
— Câmpul lexical (actualizare).....	37
— Limbă vorbită, limbă scrisă.....	38
— Proiect tematic – <i>Valori morale și modele umane în legendele popoarelor</i>	39
— RECAPITULARE.....	40
— EVALUARE.....	43

3 E-fabule 45

— Textul narativ literar în versuri. <i>Leul deghizat</i> de George Topîrceanu.....	46
— Instanțele comunicării narative: autor, narator, personaj.....	49
— Roluri în comunicare. Reguli de acces la cuvânt.	
— Contextul de comunicare.....	51
— Textul nonliterar. Participanți. E-mailul.....	53
— Textul explicativ.....	55
— Tipuri de sunete. Corespondența sunet-literă.....	56
— Diftong, triftong, hiat.....	58
— Silaba. Despărțirea în silabe. Accentul.....	59
— Proiect tematic – <i>Cartea înțelepciunii</i>	60
— RECAPITULARE.....	61
— EVALUARE.....	64

4 Aventura ne cheamă! 66

— Textul narativ literar în proză <i>Cireșarii. Cavalerii florii de cireș</i> (fragmente) de Constantin Chiriță.....	67
— <i>Inocenții</i> (fragmente) de Ioana Pârvolescu.....	70
— Narațiunea la persoana a III-a și la persoana I.....	74
— Momentele subiectului.....	76

— Textul narativ.....	78
— Verbul. Verbe predicative, verbe auxiliare, verbul copulativ <i>a fi</i>	81
— Modul indicativ. Modul imperativ	
— Timpurile modului indicativ (Actualizare).....	83
— Modul conjunctiv.....	88
— Modul condițional-optativ.....	90
— Posibilitățile combinatorii ale verbului cu prepoziția.....	92
— Textul narativ nonliterar. Știrea (actualizare).....	93
— Scrisul de mână, așezarea în pagină – jurnalul (actualizare).....	94
— Interes, curiozitate, implicare, cooperare.....	97
— Proiect tematic – <i>Obiceiuri de iarnă la români</i>	99
— RECAPITULARE.....	100
— Evaluare.....	105

5 DESTINATAR COPILĂRIE 107

— Textul narativ literar în proză.....	108
— <i>D-I Goe ...</i> de Ion Luca Caragiale.....	108
— Dialogul în textul literar.....	116
— Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.....	118
— Descrierea unei emoții. Scrisoarea.....	119
— Actele de limbaj. Perechile de adiacență.....	121
— Dialogul în textul multimodal.....	123
— Substantivul. Substantive colective. Substantive defective.....	126
— Cazurile substantivului. Cazul nominativ. Cazul acuzativ.....	128
— Cazul dativ. Cazul genitiv. Articolul genitival.....	131
— Cazul vocativ.....	133
— Articolul (actualizare).....	134
— Substantivul – aplicații.....	136
— Proiect tematic – <i>Limba română în Europa</i>	137
— RECAPITULARE.....	139
— EVALUARE.....	143

6 Argumente de primăvară 145

— Textul descriptiv literar în versuri <i>Primăvară în glumă</i> de Otilia Cazimir.....	146
— Personificarea, comparația, epitetul, enumerația.....	149
— Rima, strofa, măsura versurilor, ritmul.....	151
— Descrierea unui fenomen.....	153
— Importanța dicției în comunicare. Inteligența emoțională.....	155
— Pronumele personal. Pronumele de politețe.	
— Posibilități combinatorii ale pronumelui.....	158
— Pronumele reflexiv.....	162
— Textul argumentativ.....	164
— Texte discontinue – tabele, grafice.....	166
— Adjectivul. Posibilități combinatorii ale adjectivului.....	168
— Numeralul (actualizare).....	171
— Adverbul.....	173
— Proiect tematic – <i>Tradiții de primăvară</i>	175
— RECAPITULARE.....	176
— EVALUARE.....	179

7 România pitorească 181

Textul descriptiv literar în proză <i>Ostrovul Mare. Ruini după Alexandru Vlahuță</i>	182
Textul nonliterar descriptiv	186
Reprezentări mentale, integrarea informațiilor în propriul univers cognitiv și afectiv	188
Predicatul verbal	189
Predicatul nominal. Acordul numelui predicativ.....	191
Subiectul exprimat	194
Subiectul neexprimat. Acordul predicatului cu subiectul	195
Atributul.....	196
Complementul. Circumstanțialul. Complementul direct	198
Complementul indirect	200
Complementul prepozițional	201
Circumstanțialul de loc. Circumstanțialul de timp. Circumstanțialul de mod	202

Funcții sintactice – aplicații	204
Proiect tematic – <i>România, țara mea de dor</i>	206
RECAPITULARE	207
EVALUARE.....	210

8 Bun venit, vacanță! 212

RECAPITULARE FINALĂ	213
<i>Ploaia de Alice Călugăru</i>	213
<i>Povestea Marii Zăbovitoare</i> (fragmente) de Paige Britt.....	215
EVALUARE FINALĂ	218
Evaluarea portofoliului	220
Bun venit, vacanță! <i>Feluri de filozofii în părculețul de copii</i> de Grete Tartler	221
Jurnalul de lectură. Monitorizarea propriei lecturi – diagrama Gantt.....	223

Competențe generale:

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral
2. Receptarea textului scris de diverse tipuri
3. Redactarea textului scris de diverse tipuri
4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise
5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice

- 1.1. Rezumarea, pe baza informațiilor explicite și implicite, a unor pasaje din diverse tipuri de texte orale narative, monologate și dialogate
- 1.2. Prezentarea unor informații, idei, sentimente și puncte de vedere în texte orale, participând la discuții pe diverse teme sau pornind de la textele citite/ascultate
- 1.3. Adecvarea comunicării nonverbale și paraverbale la o situație dată, evidențind ideile și atitudinile, în situații de comunicare față-în-față sau mediată
- 1.4. Participarea la interacțiuni verbale simple cu mai mulți interlocutori, având în vedere cantitatea și relevanța informației transmise și primite
- 2.1. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 2.2. Rezumarea unor texte, cu grade diverse de dificultate
- 2.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse
- 2.4. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte citite
- 2.5. Identificarea strategiilor de lectură, a volumului și a diversității materialelor citite
- 3.1. Redactarea unui rezumat, a unui text, pe un subiect la alegere, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text complex, cu integrarea unor tabele
- 3.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 3.4. Analizarea dificultăților de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor propuse de profesor și discutate cu colegii
- 4.1. Utilizarea structurilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă și precisă a intențiilor comunicative
- 4.2. Aplicarea conștientă a achizițiilor lexicale și semantice de bază, din limba română standard, pentru exprimarea corectă a intenției comunicative
- 4.3. Valorificarea achizițiilor fonetice de bază, în realizarea propriei pronunții și scrieri și pentru evaluarea pronunției și scrierii celorlalți, prin raportarea la normă, cu scopul corectării erorilor în comunicare
- 4.4. Utilizarea deprinderilor dobândite pentru monitorizarea corectitudinii comunicării, prin raportarea la normă
- 4.5. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
- 5.1. Investigarea unor obiceiuri și tradiții românești și ale unor comunități etnice de pe teritoriul României
- 5.2. Analiza unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

**BINE AI VENIT
ÎN CLASA A VI-A!**

1

RECAPITULARE INIȚIALĂ

Micul Prinț

Elogiul candorii

de Nina Cassian

Știu să întreb
Despre miei, despre flori.
Odată-ntr-o pădure
Am sărutat un izvor.

Mai am și o carte
Foarte subțire
În care nu-ncape
Decât o iubire.

Știu ce uimită-i
Culoarea albastră.
Am o grădină
Și o fereastră.

Pot să-mi iau locul
Lângă tine, pe stea?
— Da, spuse prințul,
Ești prietena mea.

Nina Cassian (1924–2014) a fost poetă, eseistă, traducătoare și compozitoare română. A publicat peste 50 de cărți, între care cele destinate copiilor ocupă un loc aparte: *Prințul Miorlau*, *Jocuri de vacanță*, *Povestea a doi pui de tigru numiți Ninigra și Aligru – și alte poezii*. Mai mult, a inventat un nou limbaj poetic: limba spargă. A primit, printre altele, Premiul Uniunii Scriitorilor, în 1969.

- 1 Citește, cu voce tare poezia, folosind intonația potrivită.
- 2 Notează, în caiet, emoțiile simțite în timpul lecturii, folosind culori diferite, ca în exemplul următor: *Citind poezia Ninei Cassian, am simțit melancolie.*
- 3 a) Transcrie versurile despre care consideri că ți s-ar potrivi.
b) Motivează-ți, oral, alegerea. Poți folosi una sau mai multe dintre variantele de mai jos:

se potrivesc stării mele de spirit din acest moment.

se referă la una dintre pasiunile mele.

răspund la o întrebare care mă frământă de mult timp.

exprimă foarte bine felul meu de a fi.

Aceste versuri

- 4 **Lucrați în pereche!** Consultați-vă și notați în caiete câte un vers/un grup de versuri care se referă la:
 - pasiunea pentru lectură și lumea fascinantă a cărților;
 - faptul că prietenia alină tristețea și singurătatea;
 - dorința de a descoperi și de a înțelege lumea din jur;
 - natura care ascunde mistere nevăzute.

5 Caută, în dicționar, explicația cuvintelor *elogiu* și *candoare*. Explică, în două-trei enunțuri, de ce crezi că poezia are subtitlul *Elogiul candorii*.

6 Completează poezia cu alte două strofe, scrise în aceeași tonalitate. Vei respecta structura:

Știu să

Odată

Știu

Am

7 **Lucreți în pereche!**

a) Citiți, cu atenție, fragmentele de mai jos din cartea *Micul prinț* de Antoine de Saint-Exupéry:

Așa am trăit eu, stingher, fără să am cu cine sta într-adevăr de vorbă, până când, odată, acum șase ani, am rămas în pană în pustiuul Sahara. [...] Eram mai singur chiar decât naufragiatul pe o plută, în mijlocul oceanului. Așa că vă închipuiți uimirea mea, când deodată, în revărsat de zori, m-am pomenit că mă trezește un glăscior ciudat.

Rostește:

— Te rog... desenează-mi o oaie!

— Cum?

— Desenează-mi o oaie...

Am sărit în picioare, ca lovit de trăsnet. M-am frecat bine la ochi.

Am privit cu luare-aminte. Și-am văzut un omuleț cu totul nemaipomenit, care mă scruta cu gravitate. [...]

Mi-ar fi plăcut și mie să încep această povestire în felul basmelor. Mi-ar fi plăcut să spun așa: „A fost odată un mic prinț, care trăia pe o planetă doar cu puțin mai mare decât el și care simțea nevoia unui prieten...”. Astfel, aceleora ce știu ce-nseamnă viața, totul le-ar fi apărut cu mult mai plin de adevăr. [...]

Pe planeta micului prinț crescuseră dintotdeauna flori ca toate florile, împodobite doar cu câte o singură cunună de petale, și care se mulțumeau cu foarte puțin loc, și care nu supărau pe nimeni. Răsăreau de dimineață, printre ierburi, și pe urmă, seara, se stingeau. Aceasta însă încolțise într-o bună zi dintr-o sămânță adusă de nu se știe unde, iar micul prinț luase foarte îndeaproape seama la creșterea mlădiței celei noi, care nu se asemuia prin nimic cu celelalte mlădițe. [...] Micul prinț, văzând bobocul uriaș ce se împlinea sub ochii lui, simțea că trebuie să se ivească dinlăuntru o minune de făptură...

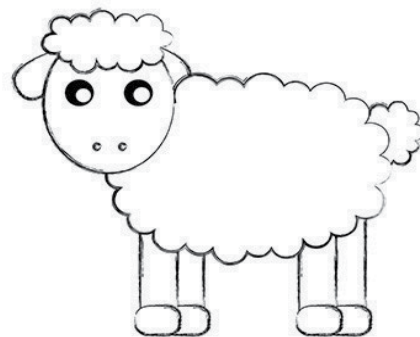
b) Observați asemănările dintre cele două texte și completați în caiete un tabel, în care veți nota fragmentele care corespund.

c) Realizați un dialog de 6-8 replici în care să vă exprimați părerea despre motivul pentru care Nina Cassian ar fi putut alege drept sursă de inspirație pentru poezia sa cartea lui Antoine de Saint-Exupéry.

8 **Lucreți în echipă!** Grupați-vă câte cinci și realizați un colaj despre importanța lecturii în viața copiilor, căruia îi veți da un titlul potrivit. Acesta va conține:

- citate celebre despre lectură/carte/creație literară, care v-au impresionat în mod deosebit;
- afirmații originale sau versuri proprii despre rolul lecturii în viața voastră;
- desene, imagini, decupaje care să ilustreze importanța lecturii.

Prezentați toate lucrările într-o expoziție cu titlul *Citesc, deci exist*.

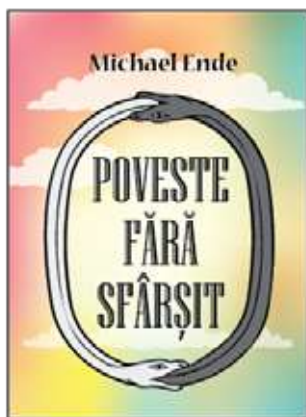
Citește! Numai citind mereu, creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei.

(Mihai Eminescu)

Trăim atâtea vieți câte cărți citim. (Mario Vargas Llosa)

Povestea fără sfârșit - fragmente -

de Michael Ende

Bastian își dădu seama că tot timpul se uitase fix la cartea pe care o avusese în mână domnul Koreander și care acum se găsea pe fotoliul din piele. Îi era cu neputință să-și ia ochii de la ea. Avea impresia că din ea pornea un soi de forță magnetică ce-l atrăgea irezistibil.

Se apropie de fotoliu, întinse mâna, atinse cartea – și în aceeași clipă ceva înăuntrul său făcu „țac!” – ca și cum s-ar fi închis o capcană. Bastian avea sentimentul nedeslușit că, odată cu atingerea cărții, începuse ceva irevocabil ce-și va urma cursul de aici înainte.

Ridică volumul și-l privi pe toate părțile. Era legat în mătase arămie și lucea când era înclinat într-o parte sau alta. Răsfoindu-l în grabă, văzu că textul era tipărit cu două feluri de litere. Nu părea să conțină poze, avea în schimb inițialele mari și minunat ilustrate. Uitându-se încă o dată mai bine la scoarțe, descoperi pe ele doi șerpi, unul deschis și unul închis la culoare, mușcându-și unul altuia coada și alcătuiind astfel un oval. Iar în oval era scris cu litere ciudate, întortocheate, titlul: **POVESTE FĂRĂ SFÂRȘIT.**

E un lucru tare misterios cu pasiunile omenești, iar în cazul copiilor totul se petrece la fel ca în cazul celor maturi. Cei copleșiți de o pasiune n-o pot explica, iar cei ce nu au trăit niciodată ceva asemănător nu pot înțelege. [...]

În cazul lui Bastian Balthasar Bux pasiunea erau cărțile.

- 1 Completează următoarele enunțuri cu informațiile din text:
 - a) Cartea se găsea pe
 - b) Sentimentul pe care îl avea Bastian era că
 - c) În volum, textul era și avea
 - d) Privind copertile, băiatul a descoperit
 - e) Pasiunea lui Bastian erau
- 2 Notează, într-un enunț, numele complet al personajului principal și pe cel al unui personaj secundar.
- 3 Alege, din următoarea listă, două teme prezente în fragmentul citat din *Povestea fără sfârșit*: **familia, aventura, timpul, lectura, natura, prietenia, copilăria**. Transcrie câte două secvențe de 5-10 cuvinte pentru a ilustra fiecare temă selectată.
- 4 **Lucrați în pereche!** Alcătuiți planul dezvoltat de idei al textului.
- 5 Prezintă, într-un text de 100-150 de cuvinte, acțiunea din fragmentul de mai sus, respectând ordinea evenimentelor.
- 6 **Lucrați în pereche!** Imaginați un dialog de 6-8 replici între Bastian și domnul Koreander, în care băiatul își exprimă, pe rând, următoarele emoții:
 - încântarea de a descoperi cartea;
 - entuziasmul față de aventura lecturii care îl așteaptă.
 - curiozitatea față de conținutul acesteia;
- 7 Scrie o compunere narativă, de 120-150 de cuvinte, în care să îți imaginezi ce se întâmplă după ce Bastian deschide cartea. La acțiune va participa și un alt personaj, inventat de tine.
- 8 Explică rolul virgulei și al cratimei în enunțul subliniat, în text.

- 9 Notează câte un sinonim pentru următoarele cuvinte din text: *se găsea, soi, nedeslușit, văzu*.
- 10 Precizează, în scris, modul și timpul verbelor din secvența: *Bastian avea sentimentul nedeslușit că, odată cu atingerea cărții, începuse ceva irevocabil*.
- 11 Rescrie enunțul de la exercițiul 10, astfel încât verbele să fie la modul indicativ, timpul prezent.
- 12 Selectează din ultimele trei enunțuri ale textului de mai sus:
- a) un substantiv articular hotărât; d) o prepoziție;
- b) un pronume personal; e) un verb cu formă negativă;
- c) un articol nehotărât; f) un adjectiv la gradul de comparație pozitiv.
- 13 Scrie o propoziție dezvoltată în care să existe, în ordine: subiect multiplu, atribut, atribut, atribut, predicat verbal.

14 **Lucrați în echipă!**

- Grupați-vă câte 6 elevi. Împreună veți crea o *Poveste fără sfârșit*.
- Primul dintre voi scrie, pe o coală albă, începutul unei istorisiri, fără a le mărturisi celorlalți cum și-a imaginat continuarea. Apoi adaugă, pe aceeași pagină, un desen sugestiv.
- Pe rând, fiecare membru al echipei continuă povestea, pe câte o foaie separată, completând cu o ilustrație adecvată.
- Niciunul dintre voi nu trebuie să creeze un final, lăsând posibilitatea unei continuări.
- Prezentați-le colegilor cele șase părți ale istorisirii voastre ilustrate și invitați-i să adauge propriul episod în *Povestea fără sfârșit*.

Crăiasa din povești

de Mihai Eminescu

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;

Dându-și trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roșii
Peste unda fermecată.

Ea se uită... Păru-i galben,
Fața ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaștri
Toate basmele s-adună.

S-adun flori în șezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină-n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.

Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjtit de mult e lacul
De-un cuvânt al sfintei Miercuri;

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Ca să iasă chipu-n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al sfintei Vineri.

- 1 Citește poezia și observă, cu atenție, ilustrația alăturată. Identifică în imagine trei elemente care apar menționate și în text și prezintă-le oral.
- 2 Transcrie cinci versuri în care sunt menționate culori.
- 3 Identifică în text o personificare și o comparație.

4 Completează citatul următor cu **o comparație** și **o personificare**, create de tine:

• S-adun flori în șezătoare

5 Transcrie din text un vers care exprimă o emoție, pe care o vei numi. Găsește, pe luna din imagine, cuvântul potrivit pentru emoția pe care ți-o provoacă fiecare dintre următoarele fragmente din poezie:

florile care *anină-n haina nopții/boabe mari de piatră scumpă*

lacul *pe care norii au urzit o umbră fină*

ochii albaștri ai crăieșei, în care *toate basmele s-adună*

Scrie pe caiet perechile formate.

6 Identifică, în text, oral, trei termeni din câmpul lexical (semantic) al *misterului*.

7 Scrie forma actuală a cuvintelor *s-adun*, *painjen*, *să rumpă*.

8 Rescrie versul *Au urzit o umbră fină*, înlocuind cuvântul *fină* cu un sinonim potrivit.

9 Notează, în caiet, câte un antonim pentru cuvintele *au urzit*, *aruncă*, *aleargă*.

10 Precizează câte litere și câte sunete conțin cuvintele *chip*, *cercuri*, *lucesc*, *ochii*.

11 Explică rolul cratimei în versul: *Cum aleargă apa-n cercuri*.

12 Lucrați în pereche!

a) Completați un tabel asemănător celui de mai jos cu substantive potrivite, din poezie.

b) Selectați, din text, adjectivele corespunzătoare pentru trei dintre substantivele notate.

Planul terestru	Planul cosmic	Lumină	Întuneric
....

13 Identifică, în text, un substantiv articulat hotărât, un articol nehotărât și o prepoziție.

14 a) Notează modul, timpul, persoana și numărul verbului din secvența *Trandafiri aruncă roșii/ Peste unda fermecată*.

b) Scrie formele aceluiași verb pentru alte cinci timpuri diferite.

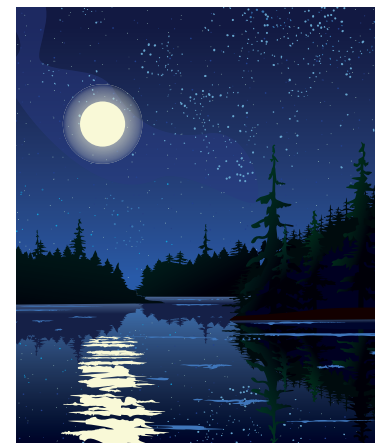
15 Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate în următorul vers:

Lângă lac, pe care norii/ Au urzit o umbră fină.

16 Recitește poezia *Crăiasa din povești* de Mihai Eminescu și, pornind de la imaginea creată, scrie o compunere în care să descrii un tărâm fermecat. În compunerea ta, vei avea în vedere:

- să folosești patru structuri/expresii selectate din poezie, pe care le vei sublinia cu o linie;
- să incluzi o comparație și o personificare create de tine, pe care le vei sublinia cu două linii;
- să exprimi emoțiile pe care ți le trezește natura în acel moment;
- să respecti structura specifică unei compuneri;
- să te încadrezi în minimum 150 de cuvinte;
- să dai un titlu expresiv textului creat de tine.

Accesează **proba de evaluare** din manualul digital.

ÎN ZBOR

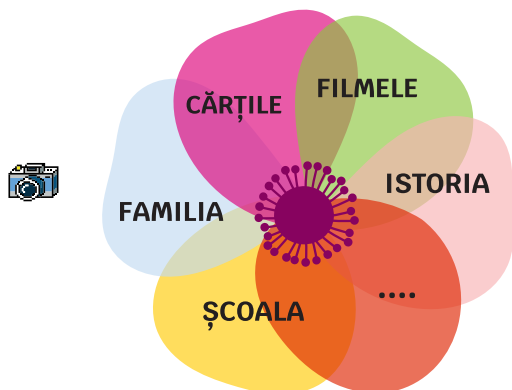
2

**1.1., 2.1., 2.2., 2.3., 2.5., 3.1., 3.3., 3.4., 4.2.,
4.3., 4.4., 4.5., 5.1., 5.2.**

TEXTUL NARATIV LITERAR ÎN PROZĂ

DESCOPERĂ ORIZONTUL TEXTULUI!

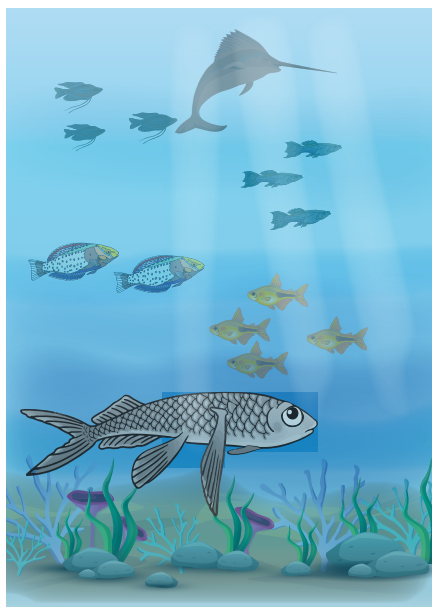
- 1 Gândește-te la speciile de animale acvatice și de păsări pe care le cunoști, apoi completează enunțurile următoare:
 - Dacă aș fi o pasăre, aș fi..., pentru că...
 - Dacă aș fi un animal acvatic, aș fi..., pentru că...
- 2 Dacă ai crea o poveste pornind de la cuvintele *aripi* și *lacrimă*, cine ar fi protagonistul? Justifică, în scris, răspunsul tău.
- 3 Care este, în opinia ta, sursa potrivită pentru un model demn de urmat în viață? Alege una dintre variantele alăturate sau propune altă variantă și motivează-ți, oral, opțiunea.

EXPLOREAZĂ LUMEA TEXTULUI!

- 4 Citește cu atenție textul:

Peștele-pasăre

de Simona Popescu

(cea mai scurtă poveste cu *aripi* și *lacrimă* pentru fetele – dar și băieții – care și-au dorit măcar o dată în viață să aibă aripi)

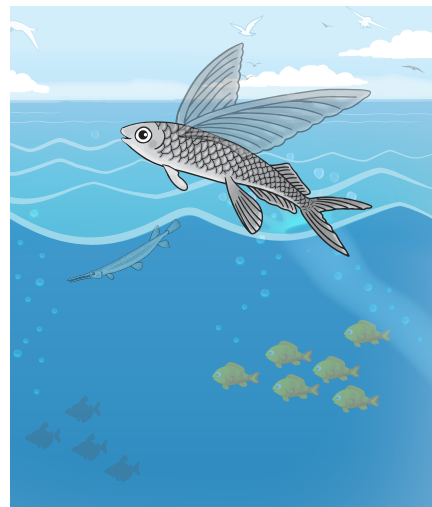
A fost odată ca niciodată un pește visător, dar oarecare, cenușiu, chiar cam urâțel, din cauza ochilor bulbucăți. Printre atâția pești *emo*, *scene*, *punk*, *hippie*, *cool*, el nu avea nicio calitate. Era... peștele fără calitate. În plus, spre deosebire de alții, care umblau în clanuri mari, în bancuri și găști peștești¹, el era un biet orfan. Se pierduse de familia lui când nici nu făcuse bine ochi, nu-și mai amintea nimic, crescuse așa, mai mult din mila unora, altora.

Orice copil de pește, ca orice copil de nepește, are niște modele în viață. El nu și le găsește totuși printre ai lui, ci în cu totul altă parte, la păsările cerului. Sigur, când era mai mic, privise cu admirație și teamă spre peștele Pegasus, care arăta ca un scorpion tăvălit prin susan și cu aripi transparente, ca niște jumătăți de meduză întinse peste niște picioare ca de păianjen. Sau la Peștele-înger, atât de frumos, mai ales cel de culoare albastră. Ce ciudat, deși i se spunea „peștele-înger”, nu avea înotătoarele prea dezvoltate, mai degrabă avea „aripi”. Piranha sau Pisica-de-mare sau Vulturul-de-mare,ăștia din urmă chiar da. Cu admirație se uita la ei. Să „zbori” prin apa adâncă, să planezi printre ape, acesta era și visul lui. Vulturul, mai mult ca o farfurie zburătoare decât ca o pasăre...

Frumooooos, dar, totuși, el ar fi vrut să zboare prin aer, nu doar prin ape, să zboare ca albatrosul, de pildă, pe care el îl urmărea cu încântare de sub pelicula de apă, în diminețile de vară. „Cum să-ți dorești să fii pasăre?”, se întrebau vecinii lui, prietenii lui, care sfârșiră prin a-l socoti nebun. Dar, până la urmă, nu era el singurul ciudat al apelor. În istoria mărilor fuseseră și alții care și-au dorit să fie mai mult decât le-a hotărât soarta.

¹ **peștesc**, *peștești* (termen creat de autor) – din neamul peștilor; care aparține peștilor.

Toată lumea subacvatică știa povestea Miciei Sirene, care a trebuit să-și vândă vocea ca să scape de jumătatea de corp de pește și să primească în schimb niște picioare de om. El ce sacrificiu ar fi putut face? N-avea nimic de dat, pentru că nu avea nicio calitate! Prima dată când a văzut, prin apa transparentă, păsările cerului, a crezut că sunt îngerii. Apoi s-a tot gândit că îngerii sunt oameni cu aripi, or păsările nu erau oameni. Așadar existase Mica Sirenă care ar fi vrut să fie om și există oameni care vor să fie păsări și se fac îngerii, nu? Dar îngerii sunt oameni cu aripi doar după ce mor. În micuțul cap de pește cu ochi bulbucați se lăsă o visare grea, cu ochii deschiși (de fapt, așa visează peștii, cu ochii deschiși). „Oare peștii, după ce mor, se fac și ei îngerii?“, se întrebă el. „Pești îngerii? Peștii au îngerii păzitori? Îngerii păzitori ai peștilor sunt niște pești cu aripi?“. Văzându-i gândurile (că așa e la pești, ei văd gândurile celorlalți, nu vorbesc, peștii fiind muți!), semenii lui peștești se tot mirau, cu milă.

Atât de mult și-a dorit peștele cenușiu să fie pasăre, încât și-a înălțat dorințele spre Mama Natură. Când nu mai spera nimic, a simțit cum înotătoarele pectorale² cresc și, cu ele, o dorință uriașă de a se arunca spre prăpastia cerului, în sus. Într-o bună zi, își luă inima-n dinți, tot avântul și... tâșni, tăie straturile de apă până la suprafață, înaintă destul de mult pe cărarea lichidă, șerpuindu-și coada cea puternică. Apoi urmă... desprinderea. Se trezi acolo în aer, deasupra apei, întinse bine înotătoarele care se arătară a fi aripi, aripi adevărate, albastru-transparente, ca de sticlă, și pluti frumos în aerul sclipitor, în lumea păsărilor, a fluturilor și-a libelulelor cu care el, solzosul, iată că se înrudea, într-un fel. Plutea ținându-și respirația. Și nu mai era nici doar pește, și nici pasăre. Ce era el? Pasăre printre pești și pește printre păsări.

Fericirea lui nu dură mult. Întors în apele sale, ceilalți se uitară cu dispreț la el, ba mai mult, cu un fel de groază. Îl vorbeau pe la colțuri – ăia mai bătrâni, care știau atâtea despre lume, dar și cei mai tineri, care-l considerau un blestemat. Un pește-pasăre, ca un liliac printre șoareci, ca o veveriță zburătoare printre veverițe, ca un aye-aye³ printre cimpanzei, ca un axolotl⁴ printre salamandre. A încercat să nu se uite în gura lumii. Gura lumii, slobodă! Își încorda burtica, țâșnea în sus ca o săgeată și vibra cu aripile perfect întinse.

Până la urmă părăsi locul strâmt în care crescuse și ajunsese departe, departe, unde, într-o bună zi, întâlnește pe unul ca el. Nu era singurul! În aer, un pește cu aripile bine întinse, albăstrui, se îndrepta spre el. Ca un el însuși, venind din adâncul unei oglinzi. Și-apoi își descoperi seminiția⁵, cu adolescenți ca el, cu copii, cu bătrâni, toți înaripați. Așadar, nu era o monstruoșitate... Făcea parte din familia rară a peștilor-zburători, așa cum rățușca cea urâtă din poveste era, de fapt, o lebdă.

Și-am încălecat pe niște pești și v-am spus niște povești. Și-am încălecat pe niște calcani⁶ și v-am spus povești pentru fete și băieți de la 10 la 100 de ani.

Simona Popescu (n. 1965) face parte din generația scriitorilor români contemporani. Scrie poezie, proză și eseuri, creații apreciate în țară și în străinătate. A publicat mai multe volume, printre care „Xilofonul și alte poeme” (1990), „Juventus sau alte poeme” (1994), „Exuvii” (1997), „Volubilis” (1998) „Lucrări în verde sau pledoaria mea pentru poezie” (2006), „Autorul, un personaj” (2015), „Cartea plantelor și animalelor” (2021). Textul „Peștele-pasăre” a fost publicat în volumul „Ce poți face cu două cuvinte” (2012), o colecție de povești scrise de autori contemporani, dedicate copiilor de azi și de altădată.

² **pectoral**, -ă adj. – referitor la piept, parte a a corpului, la om și la unele animale vertebrate.

³ **aye-aye** [ai-ai] – specie de mamifer lemurian ce trăiește în Madagascar.

⁴ **axolotl**, **axolot**, s.n. – stadiu în dezvoltarea unei specii de salamandre.

⁵ **seminiție**, **seminții**, s.f. – totalitatea urmașilor care au același străbun; familie, trib.

⁶ **calcan**, **calcani**, s.m. – pește cu corpul turtit și lat, cu ambii ochi pe partea stângă a corpului, specie care preferă fundul nisipos al apelor puțin adânci.

5 a) Alege, din acvariul sentimentelor, un termen care corespunde stării provocate de lectura textului „Peștele-pasăre”, scris de Simona Popescu.

b) Compară alegerea ta cu a colegului/colegei de bancă.

- Dacă răspunsul tău este diferit, motivează-l oral.
- Dacă răspunsul tău este asemănător, propune un alt termen care poate fi adăugat în acvariul sentimentelor, după lectura textului „Peștele-pasăre”.

6 Scrie un enunț în care să precizezi cine este autorul textului și cui îi dedică povestea.

7 Recitește cu voce tare enunțurile din care ai aflat:

- prin ce se deosebește peștele cenușiu de alte specii de pește;
- pe cine admira peștele cenușiu, când era mic;
- ce poveste cunoaște toată lumea subacvatică;
- din ce familie rară face parte peștele cenușiu.

8 Explică, oral, sensul următoarelor structuri din text, apoi scrie câte un enunț cu două dintre acestea.

nu făcuse ochi

copil de nepește

pasăre printre pești și pește printre păsări

ca un axolotl printre salamandre

își luă inima-n dinți

adâncul unei oglinzi

9 Consultă-te cu un coleg sau o colegă pentru a stabili, pe baza informațiilor din text, dacă enunțurile următoare sunt adevărate (A) sau false (F).

- Peștele cenușiu străbate apele împreună cu familia sa. A F
- Păsările cerului sunt modele de viață pentru peștele cenușiu. A F
- În serile de vară, peștele visător urmărește albatrosul. A F
- În aerul sclipitor, peștele-pasăre zboară numai printre fluturi. A F
- Peștele-pasăre părăsește pentru totdeauna locul strâmt în care a crescut. A F

10 a) Numește speciile de pește care au devenit personaje în textul citit, alegând din seria de imagini de mai jos.

b) Precizează prin ce se deosebesc acestea de celelalte specii, valorificând informațiile din text.

Peștele-spadă

Piranha

Peștele-pasăre

Peștele-clovn

Pegasus

Pisica-de-mare

Peștele-ciocan

Peștele-dragon

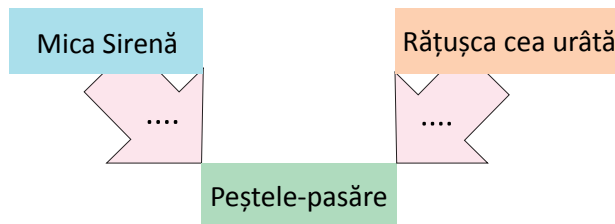

Rândunica-de-mare

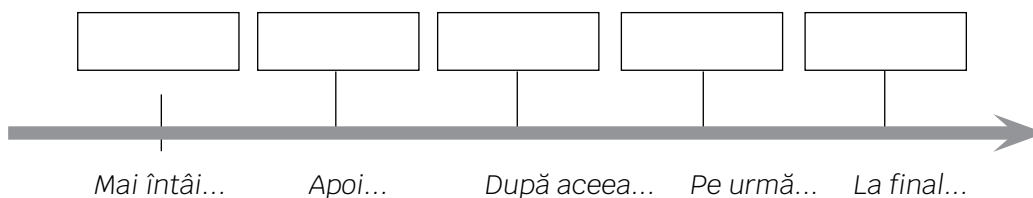

Peștele-înger

În text, peștele-pasăre este comparat cu alte două personaje pe care le cunoști din poveștile lui Hans Christian Andersen, *Mica Sirenă* și *Rățușca cea urâtă*. Identifică fragmentele în care sunt prezente cele două personaje și completează schema legăturilor dintre acestea, notând câte o asemănare.

- 11** Din textul citit, ai aflat că protagonistul întâmplărilor este un pește care visează să zboare, fără să știe că el este, de fapt, un pește-pasăre. Trasează linia evoluției protagonistului, apoi completează fiecare cadran, după logica textului, cu secvența corespunzătoare din seria: **pește-zburător, pește blestemat, pește fără calitate, pește ciudat, pește cu aripi ca de sticlă.**

- 12** Transcrie enunțul de mai jos, completându-l cu varianta potrivită dintre cele scrise între paranteze, apoi justifică alegerea. Pentru mine, textul „Peștele-pasăre” este o poveste (amuzantă, tristă, atractivă, surprinzătoare, banală, neobișnuită), deoarece
- 13** Din text ai aflat că peștele-pasăre este considerat un *ciudat al apelor*. Completează un tabel asemănător celui de mai jos, în care vei nota impresiile despre acest personaj.

În text	Pentru mine
Peștele-pasăre este considerat de ceilalți „un ciudat”, pentru că	Peștele-pasăre este/nu este „un ciudat”, pentru că

- 14** Prezintă-le colegilor, în două-trei enunțuri, părerea ta despre faptul că peștele-pasăre își alege modelul de viață dintre păsări, nu dintre semenii săi.
- 15** Alege varianta/variantele corespunzătoare dintre cele de mai jos sau propune tu altă variantă.

I. La începutul textului, autoarea atrage atenția cititorului că urmează *cea mai scurtă poveste cu aripi și lacrimă*. Pentru tine această poveste este una care:

- te îndeamnă să visezi la lucruri greu de obținut;
- te invită să îți urmezi visul, aspirațiile, chiar dacă acestea presupun sacrificii;
- te sfătuiește să nu renunți la propriile aspirații, oricât ar fi de greu;
- te stimulează să îți descoperi calitățile, să te cunoști;
- te determină să îți alegi un model de viață dintre persoanele/personajele pe care le admiri pentru calitățile lor.

II. La sfârșitul textului, autoarea precizează că a scris povestea pentru *fete și băieți de la 10 la 100 de ani*. Cui crezi că îi este dedicată, de fapt, povestea peștelui-pasăre? Justifică oral alegerea ta.

- Textul este dedicat tuturor copiilor, care vor să afle cine sunt, prin ce se identifică.
- Povestea peștelui-pasăre este pentru orice copil care are aspirații, visuri mărețe.
- Textul i se adresează oricărei persoane, copil sau adult, care crede în visul său și îl urmează.
- O asemenea poveste este dedicată tuturor copiilor, care cresc, se schimbă, devin adolescenți, apoi se maturizează.

- 16** Recitește răspunsul tău de la exercițiul 2, de la pagina 14. Precizează, oral, prin ce ai dori să se deosebească personajul poveștii tale de peștele-pasăre și care ar fi trăsăturile comune ale acestora.

EXPERIMENTEAZĂ DINCOLO DE TEXT!

1 PORTOFOLIU

- 17 a) Desenează, pe o coală A 4, așa cum îți imaginezi, cele cinci stadii ale evoluției protagonistului din textul „Peștele- pasăre” de Simona Popescu, ținând cont de ordinea stabilită prin rezolvarea exercițiului 12/ p. 17. Notează un titlu sugestiv pentru lucrarea ta, pe care o vei expune în clasă, alături de cele ale colegilor tăi.
- b) Imaginează-ți că ai avea posibilitatea să îi transmiți un mesaj de încurajare protagonistului textului „Peștele-pasăre” de Simona Popescu. Scrie un text de 80-100 de cuvinte, care să conțină și termenii „aripă” și „lacrimă”.
- 18 Din text ai aflat că, „în aerul sclipitor”, peștele-pasăre s-a alăturat păsărilor, libelulelor și fluturilor. Crezi că și aceștia l-ar putea considera „un ciudat” al apelor? Justifică, în 50-100 de cuvinte, răspunsul tău și adaugă textului un desen sugestiv.
- Pentru a afla cum să îți organizezi portofoliul, accesează manualul digital.

ORIZONTURILE LUMII ȘI ALE CUNOAȘTERII PRIN LECTURĂ

Anul acesta orizonturile lumii și ale cunoașterii se vor contura și prin lectură.

Ce vei face? Vei alcătui un portofoliu de lectură.

De ce? Pentru a descoperi lumi noi și pentru a-ți dezvolta competența de lectură.

Cum vei face?

- Pe parcursul fiecărei unități de învățare vei citi cel puțin una dintre cărțile recomandate la rubrica **Citește și...**
- Vei completa jurnalul de lectură propus de profesor sau pe cel propus în anexa de la sfârșitul manualului.
- Vei completa diagrama pentru fiecare lună. O găsești tot la sfârșitul manualului.
- În ultima unitate de învățare vei evalua jurnalul de lectură.

Cum vei ști că ai reușit?

Vei folosi următoarea grilă de autoevaluare:

Criterii de apreciere	Integral/în totalitate	Parțial	Deloc
Am citit câte o carte pentru fiecare dintre unitățile 2-6.			
Am respectat structura jurnalului propus.			
Am realizat un jurnal îngrijit, personalizat.			
Am folosit limbajul literar.			
Am redactat corect, coerent.			

Citește și...

- ✓ *Ca peștele în copac* de Lynda Mullaly Hunt
- ✓ *O corabie printre nori* de Alina Nour
- ✓ *Pescărușul Jonathan Livingston* de Richard Bach
- ✓ *Micul prinț* de Antoine de Saint-Exupéry

Cuvinte-cheie. Temă.

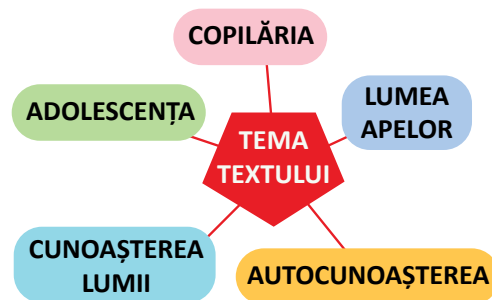
Idee principală. Idee secundară (actualizare)

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Transcrie cuvintele-cheie în ordinea corespunzătoare conținutului de idei al textului „Peștele-pasăre”.

• visul • familia • peștele fără calitate
• desprinderea • modele • disprețul

- 2 Recitește cuvintele-cheie de la exercițiul 1, apoi alege, din schema alăturată, substantivul care numește tema textului „Peștele-pasăre”. Justifică-ți alegerea într-un enunț scris.

IMPORTANT

Cuvântul-cheie este un substantiv sau un grup de cuvinte care exprimă aspectul cel mai important din fragmentul unui text. Cuvintele-cheie permit descoperirea temei și îl orientează pe cititor în receptarea textului literar sau nonliterar. Unele cuvinte-cheie sunt prezente în text, altele pot fi deduse sau au legătură cu tema și cu semnificația textului.

Tema unui text este numită printr-un substantiv care exprimă aspecte fundamentale de viață: aventura, călătoria, copilăria, creația, cunoașterea/autocunoașterea, destinul, familia, jocul, istoria, iubirea, lectura, natura, prietenia, satul, școala, timpul etc. În textele literare de dimensiuni mari, sunt ilustrate două sau mai multe teme.

- 3 Citește fragmentul următor din *Copiii căpitanului Grant* de Jules Verne, apoi stabilește cuvântul-cheie.

Se întâmplă odată ca Paganel să zărească în depărtare, într-un desiș, o pereche de păsări gigantice. La vederea lor, instinctul său de naturalist se trezi. Își chemă prietenii și, cu toată oboseala, maiorul, Robert și cu el porniră pe urmele acestora.

Se înțelege lesne curiozitatea arzătoare a geografului când recunosc sau crezu că recunoaște aceste păsări drept „moas”, aparținând speciei „dinormis”, pe care unii savanți le socotesc varietăți dispărute. Or, întâlnirea confirma părerea domnului Hochstetter și a altor călători care susțineau, dimpotrivă, existența acestor uriași fără aripi în Noua Zeelandă.

Moas-ii aceștia, urmăriți de Paganel, contemporani speciei megaterium și pterodactililor, aveau cam optsprezece picioare înălțime. Erau un fel de struți extrem de mari și foarte fricoși, căci fugeau cu o viteză extraordinară. Nici glonțul nu-i putu ajunge. După câteva minute de vânatoare, dispărură printre arbori și vânătorii regretară gloanțele și timpul pierdut.

- 4 Alege, dintre substantivele din lista următoare, pe acela care consideri că numește tema textului din care a fost selectat fragmentul citit: *prietenia, natura, călătoria, aventura, familia*.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 5 Recitește fragmentul de la exercițiul 3 și formulează ideea principală și o idee secundară.

IMPORTANT

- **Ideea principală** concentrează informația dintr-un fragment al textului. Aceasta poate fi exprimată în text sau dedusă.
- **Ideea secundară** detaliază conținutul fragmentului de text din care s-a extras ideea principală. Ideile principale și secundare sunt importante pentru înțelegerea textului.

EXERSEAZĂ!

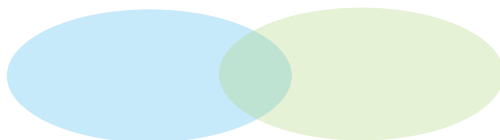
- 6 Ai aflat că protagonistul textului „Peștele-pasăre” este un pește care poate zbura pe deasupra apei. Descoperă în fragmentul de mai jos informații despre această specie de pește din apele mărilor calde, apoi notează ideea principală și două idei secundare.

Peștii zburători fac parte din familia Exocoetidae, trăiesc, de obicei, în mările calde și i-au fascinat pe navigatori încă din cele mai vechi timpuri, prin capacitatea lor de a evada din mediul acvatic și de a plana deasupra suprafeței mării, asemenea pescărușilor. Capacitatea acestor viețuitoare marine de a se deplasa în zbor planat este datorată înotătoarelor pectorale, care s-au adaptat acestui scop. Se crede că posibilitatea de zbor a acestor pești a apărut ca un mijloc de a scăpa de prădători. Printre dușmanii lor naturali se numără macroul, tonul și peștele-spadă, la care se adaugă diferitele specii de păsări marine. Forma de torpilă a peștilor din familia Exocoetidae îi ajută să atingă, în mediul acvatic, o viteză suficient de mare pentru a se desprinde de suprafața apei, a se înălța puțin și apoi a plana pe distanțe considerabile. În mod natural, acești pești pot plana pe distanțe de 50 de metri, dar s-au înregistrat situații în care zborul lor planat a atins lungimi de peste 200 de metri. (<http://www.cunoastelumea.ro/stiati-ca-exista-pesti-care-pot-zbura-zeci-sau-chiar-sute-de-metri>)

peștii zburători

peștele-pasăre

	Mă gândesc să scriu și eu o poveste despre peștele-pasăre.
	Am deja cuvintele-cheie:
	Îi voi da titlul:

- 7 Precizează o asemănare și o deosebire dintre peștii zburători și peștele-pasăre, personajul din textul Simonei Popescu. Notează ideile tale alături de ale colegilor tăi, într-o diagramă Venn.
- 8 a) Propune o listă de cinci cuvinte-cheie pe baza cărora ar putea fi scrisă o altă poveste despre aventurile peștelui-pasăre alături de noua sa familie.
b) Completează, apoi, o pagină de jurnal asemănătoare celei din stânga.

DOVEDEȘTE-ȚI CREATIVITATEA!

- 9 **Lucrați în echipe!** Organizați-vă în echipe de 4 membri: 2 *documentariști*, un *artist* și un *IT-ist*. Căutați pe internet materiale despre lumea subacvatică și realizați un album digital, de cel puțin 15 imagini, cu tema *Fascinanta lume subacvatică*. Distribuți-vă sarcinile astfel:
- *documentariștii* selectează imaginile după criterii stabilite în echipă (ex. plante, animale, specii rare, specii recent descoperite etc.) și notează sursa acestora;
 - *artistul* adaugă fiecărei imagini un titlu sugestiv și un enunț despre o caracteristică a speciei ilustrate;
 - *IT-istul* asamblează piesele albumului digital pentru prezentarea în fața colegilor.

Pentru a realiza un album de succes, țineți cont de criteriile de apreciere din grila de mai jos.

CRITERII DE APRECIERE

- Albumul respectă structura: copertă, pagini cu imagini organizate după criterii clare, evidențiate cu pagini de gardă.
- Titlurile adăugate imaginilor sunt originale, expresive.
- Albumul este corect tehnoredactat.
- Imaginile sunt vizibile, așezate atent în pagină.

Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei. Rezumatul

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Recitește cu atenție textul „Peștele-pasăre”, apoi delimitează-l în fragmente logice, ținând cont de ordinea cuvintelor-cheie stabilită la exercițiul 1 de la pagina 19.
- 2 Scrie ideea principală a fiecărui fragment, respectând ordinea cronologică a faptelor. Ce alcătuiesc toate ideile principale formulate?

IMPORTANT

- ⊙ **Planul simplu de idei** este alcătuit din ideile principale redate în succesiune logică.
- ⊙ **Planul dezvoltat de idei** este alcătuit din ideile principale și ideile secundare corespunzătoare acestora, așezate în succesiune logică.

3 Lucrați în echipă!

- Organizați-vă în grupe de câte șase elevi. Trageți la sorți un număr de la 1 la 6.
- Scrieți, pe câte o bandă de hârtie, ideile secundare pentru ideea principală corespunzătoare numărului primit.
- Asamblați benzile pentru a obține planul dezvoltat de idei al textului „Peștele-pasăre”.
- Prezentați în fața clasei planul dezvoltat alcătuit.

DESCOPERĂ!

- 4 Scrie, din următoarea listă, cuvintele și expresiile potrivite pentru a face legătura între faptele prezentate în fiecare fragment: *Ca orice copil...*, *De îndată ce...*, *De mic...*, *De aceea...*, *Totuși...*, *Într-o zi...*, *Între timp...*, *Întors în ape...*, *La început...*, *Până la urmă...*
- 5 Rescrie, într-un text, ideile principale, în ordinea în care se conturează în text, făcând legătura dintre ele cu ajutorul cuvintelor și expresiilor selectate la exercițiul anterior.

IMPORTANT

Rezumatul este o compunere, scrisă sau orală, în care sunt prezentate, pe scurt, informațiile cele mai importante ale unui text sau ale unor fapte.

În afară de textele narative literare sau nonliterare, pot fi rezumate întâmplări din propria experiență, filme sau spectacole, articole de ziar, emisiuni transmise la radio sau la televizor, texte științifice etc.

Etapele de realizare a rezumatului:

1. citirea textului;
2. delimitarea logică a fragmentelor;
3. identificarea cuvintelor-cheie și formularea ideilor principale;
4. identificarea cuvintelor și expresiilor potrivite pentru a realiza legătura între idei;
5. redactarea rezumatului.

Când scrii rezumatul:

- ⊙ utilizează planul simplu de idei, dar completează ideile principale, dacă e nevoie, cu alte informații care ajută la înțelegerea textului;
- ⊙ utilizează persoana a III-a și enunțuri asertive;
- ⊙ folosește verbele la indicativ prezent sau perfect compus;
- ⊙ leagă ideile cu ajutorul unor cuvinte și expresii ca: *La început...*, *De aceea...*, *Între timp...*, *Până la urmă...*;
- ⊙ elimină secvențele descriptive, transformă vorbirea directă în vorbire indirectă, evită citatele, figurile de stil, aprecierile personale, formulările de tipul: „Autorul relatează...”.

EXERSEAZĂ!

6 Citește următorul fragment de text:

Eram în clasa întâi primară. Locuiam, cum am mai spus, în curtea alăturată școlii. Întârziam, firește, mai în fiecare zi, ca totdeauna când n-ai decât câțiva pași de făcut. [...]

Într-una din zile, când tocmai dădeam buzna pe poarta școlii, împingând-o cu umărul, căci mâinile îmi erau ocupate, am fost întâmpinat de doi colegi. „Ce bine că n-ai întârziat mai mult, mi-a spus unul dintre ei, că se supără.” „Cine să se supere?” „am întrebat eu sfeclit. „Cum cine? Mitropolitul, mă! Te așteaptă în grădină.” La asta chiar că mi-a pierit glasul. Mitropolitul își avea, ca și azi, reședința alături de Institut, în partea opusă casei noastre, iar grădina era despărțită de curtea școlii printr-un gard. Îl zăream câteodată plimbându-se. Mi se părea groaznic de bătrân. E vorba de faimosul Nicolae Bălan. „N-auzi, mă? Te chemă Mitropolitul!”, a repetat colegul meu. Ce era să fac? Le-am lăsat ghiozdanul și tartina cu marmeladă și m-am dus. N-am întors capul nici măcar o dată ca să văd cu ce ochi mă urmăresc cei doi, deși după primii pași am simțit că s-ar putea să-mi joace o farsă. Mergeam din ce în ce mai nesigur și mă întrebam de ce m-o fi chemând Mitropolitul. [...]

Cu mintea vâjâind de întrebări, am ajuns în dreptul gardului de la grădină. Mitropolitul era chiar în dreptul unei porțițe, blocată, după câte îmi amintesc, dar prin care ai fi putut trece în curtea Institutului. Am fost așa de surprins să-l văd acolo, încât am rămas mut. Și se mai și uita fix la mine. Nu știu cum am reușit să articulez întrebarea care urmează, ba chiar să-mi amintesc formula convenită de adresare: „M-ați chemat, Înalt Prea Sfințite?” Înalt Prea Sfințitul a părut că se trezește din meditație, a holbat ochii la mine și m-a întrebat, la rândul lui, oarecum amuzat: „Cine ți-a spus că te-am căutat, băiețuș?” Am bâiguit ceva despre colegii mei. Probabil intuind ce se întâmplă, Mitropolitul a zis: „E adevărat, te-am căutat, fiindcă vreau să-ți fac un dar”. [...] A băgat mâna în buzunarul rasei și a scos de acolo o bilă. Mi-a întins-o printre șipcile gardului. Am luat-o tremurând de emoție, am mulțumit și am plecat. Înalt Prea Sfințitul nu s-a mișcat din dreptul porțiței, căci așa fi auzit scârțâitul nisipului. Dar n-am găsit în mine puterea de a întoarce capul.

M-am pomenit cu toată clasa în jurul meu. „Ei, ce-a vrut Mitropolitul de la tine?“, m-a întrebat cu voce tare unul din cei doi autori ai farsei, timp în care ceilalți țopăiau și urlau: „Păcăleală de 1 aprilie!“ [...] Eram de un calm perfect. Aveam și motive. I-am lăsat să-și isprăvească muniția de râs și le-am vârât bila sub ochi: „M-a căutat ca să-mi dea asta!“ Au urmat câteva secunde de tăcere. [...] Simțeam obscur în jurul meu începutul unui respect colectiv. Din acea zi de 1 aprilie am devenit un personaj important în clasă, ba chiar și în școală. [...]

(Nicolae Manolescu, „Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă” - fragmente)

7 Explică sensul din text al secvențelor următoare: „am întrebat eu sfeclit”; „mi-a pierit glasul”; „să-și isprăvească muniția de râs”; „Simțeam obscur în jurul meu începutul unui respect colectiv”.

8 **Lucrați în pereche!** Completați un tabel asemănător celui de mai jos, respectând următoarele două cerințe.

- Delimitați logic textul și numerotați fragmentele obținute.
- Formulați ideea principală corespunzătoare fiecărui fragment.

Delimitarea fragmentelor	Planul simplu de idei
1. „Eram în clasa întâi ... pași de făcut.”	1. Elevul întârzie mereu la școală.
....

9 Scrie individual rezumatul, pe baza planului simplu de idei realizat împreună cu colegul de bancă.

10 Subliniază, în rezumatul realizat de tine, cuvintele și expresiile care fac legătura între idei.

AUTOEVALUARE

I. Am întâmpinat dificultăți când:	DA	NU
• am delimitat textul în fragmente logice.		
• am formulat ideile principale.		
• am legat ideile principale pentru a da unitate compunerii.		

II. Am rezolvat situația:

- cu ajutorul colegului de bancă/profesorului;
- consultând notițele din caiet/informațiile din manual/alte surse; (Precizează-le!)
- prin alte mijloace. (Numește-le!)

III. Din rezolvarea situațiilor dificile am reținut că și am învățat că

Acțiune, timp și spațiu (actualizare)

AMINTEȘTE-ȚI!

1 a) **Lucrați în perechi!** Marcați cu ✓ aspectele potrivite textului indicat în tabel.

„Peștele-pasăre” de Simona Popescu	✓
Textul ilustrează caracteristici ale lumii subacvatice.	
Textul oferă explicații despre fenomene ale lumii apelor.	
Textul redă o succesiune de evenimente petrecute în lumea apelor.	
Sunt prezente cuvinte care indică locul și timpul evenimentelor.	
Sunt folosite frecvent cuvinte care exprimă caracteristici ale lumii apelor.	
Textul prezintă în detaliu aspecte diverse din viața subacvatică.	
Sunt prezente personaje inspirate din lumea mărilor.	

b) Justificați, oral, răspunsurile marcate cu ✓, valorificând conținutul textului.

2 Citește toate informațiile din notițele unui elev și scrie-le numai pe acelea care corespund textului „Peștele-pasăre”.

În textul „Peștele-pasăre”:

- sunt redade întâmplări imaginare desfășurate într-un anumit timp și spațiu;
- acțiunea este realizată de persoane care există în realitate;
- sunt oferite informații concrete, clare din realitate;
- acțiunea este realizată de personaje;
- sunt redade întâmplări petrecute în realitate, într-un anumit timp și spațiu;
- sunt transmise idei, emoții, sentimente.

IMPORTANT

- **Un text narativ** se bazează pe **acțiune**, o succesiune logică de fapte, întâmplări, evenimente desfășurate într-un anumit spațiu și timp (coordonate spațio-temporale reale sau imaginare, exacte sau nedeterminate).
- **Acțiunea** poate fi simplă sau complicată, redusă sau amplă.
- În textul narativ **indicii de timp** se pot referi la durata unei acțiuni, la momentul în care se petrece un eveniment, la ordinea în care se desfășoară întâmplările (*înainte, după aceea, în același timp, deodată etc.*). **Indicii de spațiu** pot face referire la decorul acțiunii, la locul în care se petrece un eveniment, la poziționarea geografică (pădure, parc, livadă, casă, oraș, sat, țară etc.).
- În **textul narativ literar** întâmplările relatate sunt imaginare, iar în **textul narativ nonliterar** sunt redade întâmplări petrecute în realitate.

- 3 Citește textele următoare, apoi completează pentru fiecare, pe o coală albă, o notă de lectură, după sugestiile oferite în imaginea alăturată.

a) Să vedem acum ce au făcut în excursie Tom și Becky. Au umblat împreună cu ceilalți pe sub boltile întunecoase, privind minunile cunoscute ale peșterii, minuni botezate cu nume destul de pompoase: „Salonul”, „Catedrala”, „Palatul lui Aladin” și așa mai departe. Apoi începuse joaca de-a v-ați ascunselea la care au luat parte cu însuflețire. În cele din urmă, Tom și Becky se cam săturaseră de zbenguială și au pornit la plimbare de-a lungul unei galerii întortocheate. Țineau lumânările sus, silindu-se să citească păienjenii încâlcit de nume, date, adrese poștale și cugetări, zugrăvite ca o frescă, în fum de lumânare pe pereții stâncoși. Tot hoinărind și flecărind între ei, aproape nici nu au băgat de seamă că ajunseseră într-o parte a peșterii în care pereții nu mai erau mângăliți.

(Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer* – fragment)

b) 30 decembrie 2010 – Penultima zi din anul 2010

Am plecat împreună cu fam. Lia și Mircea Guruianu, vărul meu de la Alexandria, cu care ne-am întâlnit pentru prima dată aici, la Hollywood Miami, și am aflat unul de altul. Amândoi veri cu Leonida (nenea Lică) Guruianu, fostul primar al orașului Alexandria. Am pornit dis-de-dimineață, adică pe la ora 10.00, ca să vizităm la Miami Beach, **Villa Vizcaya** și **Muzeul Planetarium**. Mai întâi, luând-o pe *Ocean Drive*, drumul de pe marginea **Oceanului Atlantic** și puțin mai dificil, am ajuns la *Casa și grădina Vizcaya*.

(Pompiliu Manea, *Peregrin pe cinci continente* – fragment)

- 4 a) Grupează, în trei coloane, după criteriile precizate mai jos, indicii de timp selectați din textul „Pește-pasăre” de Simona Popescu: *când (era mai mic); în diminețile de vară; prima dată când...; într-o bună zi; (nu dură) mult; până la urmă; și-apoi.*

DURATA	MOMENTUL	ORDINEA

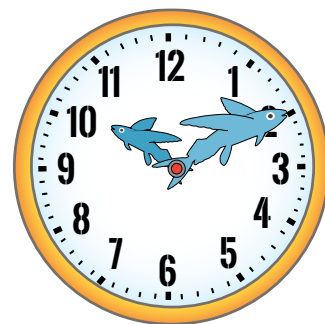
b) Identifică în textul „Pește-pasăre” indicii spațiali, apoi asociază-i decorului corespunzător, având în vedere:

cadrul acvatic:

cadrul aerian:

- 5 Alege litera corespunzătoare răspunsului corect. Coordonatele spațio-temporale din textul „Pește-pasăre”

- a) au corespondent în realitate și sunt stabilite cu precizie.
 b) au corespondent în realitate, dar nu sunt stabilite cu precizie.
 c) nu au corespondent în realitate.

Titlul textului, autorul:

Tipul: literar/nonliterar

Fragmentul selectat:

„În cele din urmă... erau mângăliți.”

Indicii de timp:

Indicii de spațiu:

Evenimentul relatat:

EXPERIMENTEAZĂ DINCOLO DE TEXT!

2 PORTOFOLIU

- 6 Realizează un poster cu o hartă pe care să marchezi traseul de zbor al peștelui-pasăre, adăugând câte un simbol, un desen sugestiv pentru reperele spațiale indicate: *locul strâmt; de sub pelicula de apă; în aerul sclipitor*. Folosește diferite culori.

Textul narativ-descriptiv. Etapele scrierii

DESCOPERĂ!

1 Citește, cu atenție, textul următor:

Cum să te pregătești pentru o drumeție de o zi la munte

A început, de câteva săptămâni, anul școlar, însă mereu avem noroc de un profesor care să ne asculte dorința de o evadare din universul clasei, al lecțiilor și al temelor. Este acel profesor vesel, entuziast, care nu doar ne înțelege dorințele, ci le și răspunde propunându-ne... o excursie de o zi! Fie că este drumeție la munte sau într-un oraș în care să vizităm diferite muzee, o ieșire la sfârșit de săptămână se dovedește binevenită!

Nu cred că bagajul excursiei noastre ar trebui să mai fie povara părinților (care oricum au multe altele de făcut!), ci responsabilitatea noastră. Vă propun un ghid în cinci pași pe care eu mereu îi fac atunci când pregătesc excursia de o zi pentru o drumeție la munte. Pregătește-le pe toate cu cel puțin o zi înainte și cere ajutorul unui adult de câte ori crezi că este cazul.

- I. Pregătește ținuta potrivită timpului și locului: tricou, trening, pulover, șosete, geacă potrivit de groasă, șapcă sau fes, încălțăminte de munte, de preferat ghete. Pune într-o pungă un tricou și un pulover de schimb!
- II. Alege mâncarea potrivită pe care o vei pune în pungi de plastic care se închid etanș: 1-2 mere, 1-2 pachete de sticksuri sau biscuiți, 1-2 batoane de ciocolată, 2 sandvișuri și, obligatoriu, apă plată (2 litri).
- III. Pregătește-te pentru orice situație cu saci de gunoi, lanternă, pelerină de ploaie, șervețele uscate, șervețele umede.
- IV. Verifică dacă aparatul de fotografiat are bateriile încărcate și spațiu suficient pentru poze care vor immortaliza momente, locuri și oameni dragi. În locul aparatului, poți folosi telefonul smart!
- V. Așază toate lucrurile în ordine, în rucsac, având în vedere ordinea folosirii lor. Utilizează fiecare compartiment și buzunar al rucsacului, dându-i o destinație precisă. Respectă regula de aur: nu lua mai mult decât poți căra sau mai multe lucruri decât ai nevoie!
Gata de excursie? Drum bun!

2 Răspunde, oral, următoarelor cerințe:

- a) Precizează tema textului.
- b) Precizează două motive, desprinse din text, pentru care este necesar ghidul propus.
- c) Prezintă, în rezumat, cele cinci etape propuse în textul dat pentru pregătirea unei excursii.
- d) Numește partea de vorbire cu care încep majoritatea enunțurilor. Ce denumește această parte de vorbire?
- e) Transcrie listele de obiecte pentru drumeție și menționează în scris câmpurile lexicale din care fac parte acestea.
- f) Exemplifică patru grupuri substantiv-adjectiv și patru grupuri substantiv-numeral.
- g) Clasifică enunțurile din ultimul alineat, având în vedere criteriile: asertiv/interogativ/exclamativ/imperativ. Motivează, oral, utilizarea lor.

IMPORTANT

- **Textul narativ-descriptiv** prezintă, în succesiune, etapele de realizare a unei acțiuni: de la rețetele culinare la descrierea diferitelor jocuri, de la realizarea unei bărci din hârtie (origami) la scrierea corectă a rezumatului, de la pașii necesari pentru pregătirea unei excursii la rețete ale atingerii succesului în diferite domenii etc. Acest tip de text îmbină particularitățile textului narativ, dar și ale textului descriptiv:

Particularități ale textului narativ	Particularități ale textului descriptiv
Prezintă acțiuni, în succesiunea lor cronologică.	Enumeră obiecte și caracteristicile sau cantitățile lor.
De obicei, etapele sunt prezentate cu ajutorul verbelor la imperativ (de exemplu: <i>combina, separă, pregătește</i>), dar pot fi înlocuite și cu verbe la indicativ, persoana I singular (de exemplu: <i>combin, separ, pregătesc</i>).	Predomină grupul substantiv-adjectiv (de exemplu: <i>unt moale, pahar înalt, suprafață aspră</i>) sau substantiv-numeral (de exemplu: <i>cinci ouă, șase scobitori, 100 g făină</i>).

- **Structura** textului narativ-descriptiv este:

• titlul – în care se regăsește tema;	• cuprinsul care include:
• introducerea – înfățișează motivele pentru care e nevoie de prezentarea etapelor;	a) prezentarea listei/listelor de obiecte necesare;
• încheierea – poate fi un scurt îndemn sau o urare.	b) descrierea acțiunilor care trebuie realizate corect și, de cele mai multe ori, în ordinea indicată pentru a ajunge la rezultatul dorit;

Structura unui tip de text ajută în redactarea acestuia. Pentru o compunere reușită, respectă etapele scrierii:

- Întocmește **planul compunerii!** Folosește-te de structura tipului de text pe care îl ai de scris!
- Scrive **ciorna pe baza planului** întocmit! Aceasta reprezintă prima formă a compunerii sau a unui text pe care trebuie să îl scrii. Ciorna trebuie redactată pe o foaie separată sau pe caietul de ciorne.
- Recitește compunerea și corectează greșelile de logică, de exprimare, de ortografie și de punctuație! Reformulează expresii, enunțuri, adăugând sau ștergând cuvinte!
- Găsește **un titlu** potrivit!
- Transcrie compunerea sau textul pe caietul de teme!

EXERSEAZĂ!

3 Lucrați în perechi!

- Alegeți una dintre următoarele teme: cum preparați prăjitura preferată; cum redactați un rezumat perfect; cum să vă remarcați la disciplina voastră preferată; cum să organizați timpul dedicat temelor; cum să realizați un experiment științific simplu.
- Scrieți un text narativ-descriptiv pornind de la tema aleasă.
- Respectați toate etapele scrierii.
- Citiți textul în fața clasei.

4 Completează, în scris, enunțurile următoare:

Realizarea planului compunerii m-a ajutat să/la Scrierea ciornei a fost importantă, pentru că Citind ciorna, am identificat următoarele greșeli:

DOVEDEȘTE-ȚI CREATIVITATEA!

- 5 Redactează un text narativ-descriptiv, de 80-100 de cuvinte, despre un ghid de călătorie în lumea imaginărilor a poveștilor. Respectă structura specifică acestui tip de text și etapele scrierii.

Enunțul. Punctuația enunțului. Propoziția (actualizare)

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Lucrați în pereche!** Aranjați literele următoare pentru a obține:
 - TESAVIR (un enunț prin care sunt redată informații);
 - VATIREMPI (enunț ce exprimă o poruncă, un îndemn sau o rugămintă);
 - GOVITENITAR (enunț ce exprimă cererea unei informații);
 - LACEXVITAM (enunț ce exprimă o stare afectivă).
- 2** a) Asociază fiecărui tip de enunț descoperit la exercițiul 1 câte un exemplu dintre următoarele afirmații:
b) Motivează, oral, punctuația de la finalul acestora.

Iar dacă te știi pe calea cea dreaptă, cine te mai poate împiedica? Epictet

Nimeni altcineva nu este ca tine și asta e puterea ta. – Anonim

Ai încredere în tine!
Ai încredere în abilitățile tale!
N. V. Peale

Cât de puternică este forța gândurilor tale!

AMINTEȘTE-ȚI!

- ✓ **Enunțul** poate fi o propoziție sau o frază. **Propoziția** este o comunicare cu un singur predicat.
- ✓ **Fraza** este o comunicare alcătuită din două sau mai multe propoziții. Numărul propozițiilor dintr-o frază este dat de numărul predicatelor.

Clasificarea propozițiilor:

După aspect , propoziția este:	După alcătuire , propoziția este:
<ul style="list-style-type: none">• afirmativă: <i>Toată lumea subacvatică <u>știa</u> povestea micii sirene [...]</i>• negativă: <i>[...] <u>el nu avea</u> nicio calitate.</i>	<ul style="list-style-type: none">• simplică – alcătuită din predicat și subiect: <i>[...] peștele a dorit.</i>• dezvoltată – alcătuită din predicat, subiect și alte părți de propoziție: <i>A fost odată ca niciodată un pește visător.</i>

EXERSEAZĂ!

- 3** Citește, cu atenție, următorul fragment, pentru a răspunde, în scris, cerințelor de mai jos:
Și voinicul privi iar în sus. Privea în sus și nu-și credea ochilor: zile, săptămâni, luni avea de umblat. Și cât era de hotărât și de vânjos drumețul, nu-și putu opri un oftat:
— *Uf! Că mult mai am de suit, Doamne!* (Emil Gârleanu, *Gândăcelul*)
 - Transcrie, din text, o propoziție afirmativă și una negativă.
 - Transformă primul enunț al textului într-o propoziție simplă.
 - Alcătuiește o propoziție negativă, una afirmativă și una dezvoltată despre gândăcel.
 - Precizează rolul virgulei în secvențele subliniate în text.
- 4** Scrie:
 - un enunț imperativ, în care substantivul *drumețul* să fie atribut;
 - un enunț asertiv cu subiect multiplu;
 - un enunț exclamativ, având predicatul *se oprește*;
 - o propoziție simplă, interogativă.
- 5** Alege, dintre cele patru afirmații de la exercițiul 2, una singură, pe care-o consideri cea mai potrivită pentru definirea încrederii. Motivează-ți alegerea într-un text de minimum 50 de cuvinte, în care vei integra toate tipurile de enunț.

Conceperea și înțelegerea textului oral.

Parafrazare, informații explicite, implicite, rezumare

DESCOPERĂ!

1 Lucrați în echipă!

Grupați-vă câte 4-6 elevi!

- Căutați informații și realizați, în 4-6 enunțuri, prezentarea unui animal care are însușiri naturale ce îi permit să trăiască, fie și pentru câteva momente, și în alt mediu decât cel în care își duce viața în mod normal.
- Alegeți un reprezentant al grupei care să prezinte oral rezultatul cercetării voastre.

2 Ascultă, cu atenție, materialul audio *Află totul despre delfini* din manualul digital. Răspunde, apoi, următoarelor cerințe:

- Identifică un cuvânt-cheie al prezentării și, pe baza lui, numește, într-un enunț oral, tema prezentării.
- Formulează, în câte un enunț oral, o informație generală, respectiv o informație de detaliu despre delfini.

3 Lucrați în pereche!

Ascultați, din nou, materialul audio și notați câte o informație referitoare la:

- inteligența delfinilor;
- știința care se ocupă cu studiul delfinilor;
- clasa de animale⁷ din care fac parte (caută apoi trei caracteristici ale acestei clase și notează-le în caiet);
- viteza de deplasare a delfinilor;
- modul în care înoată (rețineți adjectivele utilizate de prezentator).

4 Precizați, într-un enunț oral, care dintre informațiile notate de voi au fost exprimate limpede și care informații au fost deduse dintr-o anumită exprimare a prezentatorului.

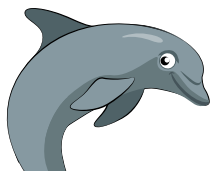
⁷ **clasă de animale**, s.f. – Fiecare dintre diviziunile fundamentale ale regnului animal sau vegetal, mai mică decât încregătura și mai mare decât ordinul. Exemple de clase de animale: mamifere, pești, reptile, păsări etc.

IMPORTANT

- **Informațiile explicite** sunt exprimate limpede, fără a mai fi nevoie de alte explicații.
- **Informațiile implicite** nu sunt exprimate direct, ele sunt incluse într-un alt conținut și se înțeleg de la sine.
- **Parafrazarea** înseamnă să exprimi prin cuvintele proprii (și mai pe larg) ideile unui text citit sau auzit.

EXERSEAZĂ!

- 5 Formează perechi cu elementele din cele două coloane, indicând ce informații se deduc din exprimările următoare:

Exprimare în citat	Informații implicite despre delfini
a) „mereu gata de zbuguială“	1. Fac sărituri în aer.
b) „comunică unul cu altul în propoziții“	2. Sunt inteligenți.
c) „se recunosc și se admiră în oglinzi“	3. Sunt sociabili.
d) „face spectaculoase salturi și plonjări“	4. Trăiesc în mediul acvatic, dar le place și cel aerian.
	5. Sunt jucăuși.

- 6 Scrie, într-un enunț, un motiv pentru care delfinii sunt considerați animale prietenoase.
- 7 Scrie un text despre delfini, prin parafrazare, adunând informațiile de la exercițiile 1-4. Prezintă-l oral în fața clasei.
- 8 Scrie rezumatul prezentării colegului tău de bancă. Prezintă-l oral în fața clasei.

9 Lucrează în pereche!

- Completați-vă cunoștințele despre delfini urmărind alte materiale audio, audio-video și lecturând informații din enciclopedii, reviste etc.
- Realizați un poster sau o prezentare PowerPoint cu titlul *10 curiozități despre delfini*.
- Prezentați rezultatele activității voastre, imaginându-vă că sunteți la o emisiune de știință în care un ziarist și un cercetător dialoghează despre delfini. Dialogul vostru va avea 10-20 de replici, iar posterul sau PPT-ul va fi afișat sau va rula pe fundal.

OBSERV!

Lista mea de verificare	DA	NU
Am notat informațiile despre delfini logic, după o documentare inițială?		
Am notat sursele din care am preluat noile informații?		
Prezentarea cuprinde curiozități despre delfini sub forma unor informații explicite și implicite?		
Am transpus datele din prezentare într-un dialog adaptat interlocutorilor?		
Am înregistrat dialogul, pentru a-l prezenta colegilor?		

Forma și sensul cuvintelor.

Rolul contextului în crearea sensului

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în pereche!** Citiți, cu atenție, enunțul *Și-am încălecat pe niște pești și v-am spus niște povești.* Selectați cel mai lung cuvânt din enunț. Care este forma lui? Dar sensul?

AMINTEȘTE-ȚI!

Unitatea de bază a vocabularului este cuvântul. Acesta prezintă:

- o formă, dată de **litere** (în scris) sau de **sunetele** ce îl compun (oral);
- un conținut, dat de **unul** sau **mai multe sensuri**.

DESCOPERĂ!

- 2 Citește enunțurile date pentru a răspunde oral cerințelor următoare:

- Au făcut un **nod** trainic pentru a lega frânghia.
 - Orașul București este un important **nod** de cale ferată.
 - Baba le căuta **nod** în papură nurorilor sale.
- a) Citește enunțul în care cuvântul **nod** este folosit cu sensul lui obișnuit.
- b) Citește enunțul în care cuvântul **nod** denumește tot un aspect concret, dar sensul său rezultă dintr-o asemănare.
- c) Prezintă semnificația cuvântului **nod** din al treilea enunț.

IMPORTANT

În funcție de context, un cuvânt poate avea:

A. Sens propriu – sensul obișnuit al cuvântului, când acesta redă un aspect al realității și este cunoscut de toți vorbitorii. Sensul propriu prezintă două aspecte:

A.1. sens propriu de bază – susținut de ceea ce are un cuvânt specific în sine, indiferent de context. În dicționarele explicative este dat ca prim sens: *Fetele iau apă de la izvor.*

A.2. sens propriu secundar – rezultă dintr-o asemănare, depinzând de context: *Inscripțiile în piatră sunt izvoare istorice scrise.*

B. Sens figurat – sensul deosebit, neobișnuit, utilizat cu valoare expresivă: *Invidia este izvorul neînțelegerilor.*

EXERSEAZĂ!

- 3 Asociază cuvintele subliniate din prima coloană cu tipul de sens potrivit din coloana a doua:

- Are ochii verzi. propriu de bază
 - Admiram limpezimea unui ochi de apă. figurat
- propriu secundar

- 4 Alcătuieste un enunț pentru a ilustra sensul cuvântului *ochi* rămas liber la exercițiul anterior.

- 5 **Lucrați în pereche!** Alcătuiți enunțuri, unul dintre voi cu sensul propriu, celălalt cu sensul figurat al expresiilor: **a spăla putina, a pune paie pe foc, a face cu ou și cu oțet, a pune frâu.** Faceți, apoi, schimb de caiete și verificați corectitudinea enunțurilor.

6 Rescrie enunțurile următoare, selectând termenul potrivit:

- La compunere lăsăm obligatoriu **alineate/aliniate**.
- El nu merge prin pădure pentru că se sperie de **arahide/arahide**.
- Tabloul său este unul **originar/original**.

7 Alcătuieste enunțuri care să illustreze sensul fiecăruia dintre termenii următori. Utilizează un dicționar!

abil/agil;	costa/acosta;	fluvial/pluvial;
adapta/adopta;	dependență/dependință	preveni/proveni;
campanie/companie;	evalua/evolua;	solidar/solitar.

8 Rescrie corect enunțurile următoare, eliminând cuvintele inutile:

- În fața noastră se întindeau multe dune de nisip.
- Copiii erau echipați identic la fel.
- Brusc, s-a declanșat o avalanșă de zăpadă.
- Au înghețat de frig la colindat.
- Au ales cea mai optimă soluție.
- Ne-au oferit un exemplu pilduitor.

9 Scrie, în caiet, varianta pe care o consideri corectă:

În enunțul Răul a fost stârpit de la rădăcină., cuvântul subliniat are:

a) sens propriu de bază; b) sens propriu secundar; c) sens figurat.

În enunțul Stomatologul extrage rădăcina dintelui., cuvântul subliniat are:

a) sens propriu de bază; b) sens propriu secundar; c) sens figurat.

În enunțul Stejarul are o rădăcină puternică., cuvântul subliniat are:

a) sens propriu de bază; b) sens propriu secundar; c) sens figurat.

10 Scrie, în caiet, litera corespunzătoare răspunsului corect:

În enunțul tăie straturile de apă până la suprafață., cuvintele subliniate au, în ordine:

a) sens propriu, sens figurat, sens figurat;	c) sens propriu, sens figurat, sens propriu;
b) sens figurat, sens propriu, sens propriu;	d) sens figurat, sens figurat, sens propriu.

11 Transcrie, în caiet, enunțul în care cuvântul transparent este corect utilizat:

a) Prin geamul transparent nu vedeai nimic.	c) Bancurile de pești se zăresc prin apa transparentă.
b) Peisajul transparent ne ia ochii.	d) Zahărul brun este transparent.

DOVEDEȘTE-ȚI CREATIVITATEA!

12 Continuă următoarele enunțuri într-un mod original. Subliniază cu o linie cuvintele folosite cu sens figurat și cu două linii cinci cuvinte folosite cu sens propriu:

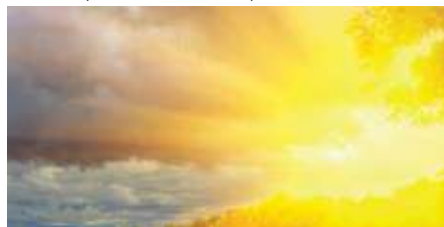
• Dacă aș fi o floare, vântul mi-ar șopti....

• Dacă aș fi un arbore, m-aș juca....

• Dacă aș fi o rază, i-aș spune bobului de rouă....

• Dacă aș fi un nor, aș poposi....

Sinonimele. Antonimele

AMINTEȘTE-ȚI!

1 Citește mesajul reclamelor de mai jos, apoi rezolvă, oral, sarcinile date:

A. Tortul nostru este delicios! Are cremă dulce de arahide, este îmbrăcat în frișcă naturală, peste care am pus fructe de pădure!

B. Tortul nostru este savuros! Are cremă de alune, este învelit în frișcă naturală, peste care am așezat fructe de pădure!

a) Descoperă perechile de sinonime din enunțurile de mai sus.

b) Selectează, din enunțurile date, un cuvânt care poate primi antonim.

AMINTEȘTE-ȚI!

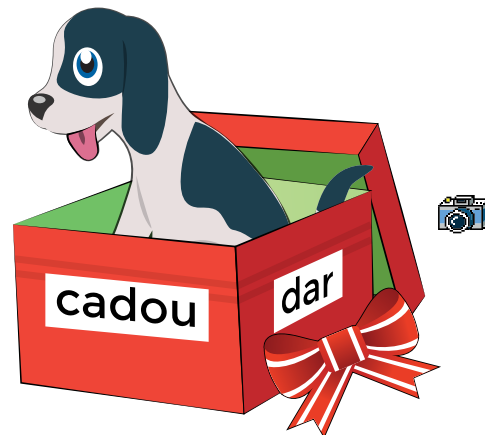
● **Sinonimele** sunt cuvintele cu formă diferită și cu sens asemănător sau identic: (a) folosi = (a) utiliza, cifru = cod. Relația de sinonimie există și între un cuvânt și o expresie: (a) păcăli = (a) trage pe sfoară sau între două expresii: din loc în loc = ici și colo.

● **Antonimele** sunt cuvinte cu formă diferită și sens opus: senin ≠ înnorat, (a) vinde ≠ (a) cumpăra. Atât sinonimele, cât și antonimele trebuie să fie aceeași parte de vorbire.

EXERSEAZĂ!

2 Scrie în caiet, într-un tabel asemănător, partea de vorbire corespunzătoare perechilor de sinonime:

Sinonime	Parte de vorbire
primul – întâiul	
adânc – profund	
dumneata – matale	
(a) pedepsi – (a) sancționa	
asemănător – similar	
dânsul – el	
(a) strica – (a) avaria	
citeț – lizibil	
prietenie – amiciție	

3 Notează sinonimele cuvântului *dulce* din enunțurile următoare:

- Pisiul este așa de *dulce*!
- Vocea mamei e cea mai *dulce*.
- Cobor panta *dulce* a dealului.

4 Completează un tabel asemănător cu sinonimele potrivite din următoarea serie: *fudul*, (a) *repara*, *anevoios*, (a) *îndrepta*, *arogant*, *greu*, (a) *drege*, *încrezut*, *dificil*.

complicat	(a) corecta	îngâmfat

5 Notează câte un sinonim și câte un antonim pentru cuvintele: *adevărat*, *iubirea*, (a) *micșora*, *veșnic*.

- 6 Completează, într-un tabel asemănător celui de mai jos, câte un antonim pentru cuvintele evidențiate din enunțurile următoare:

	Sinonim	Antonim
Șoseaua mare are multe benzi.	lată	îngustă
Bradul mare ajungea până în tavan.		
Au cultivat o suprafață mare cu orz.		
Vesta aceasta îmi este mare .		
Ursul a săpat o groapă mare .		
Vulpea are coada mare .		

- 7 Transcrie antonimele din proverbele de mai jos, precizând ce parte de vorbire sunt:
- *Cu un ochi râde și cu altul plânge.*
 - *Paza bună trece primejdia rea.*
 - *Cine nu învață la tinerețe va plânge la bătrânețe.*
- 8 Formează cu ajutorul literelor sau al grupurilor de litere **ne-, a-, i-, in-, im-, des-, dez-**, antonime de la cuvintele: *atent, tipic, certitudine, posibil, normal, a lega, a face, responsabil*, după modelul dat.
Exemplu: obosit/ neobosit

- 9 Precizează, în scris, câte un antonim pentru fiecare din următoarele expresii:
- a-și aduce aminte
 - a veni pe lume
 - a lua la rost
 - a-și lua inima-n dinți

- 10 Citește, cu atenție, textul următor, pentru a răspunde, în scris, cerințelor următoare:
*Domnul Wonka devenise și mai agitat și se vedea limpede că ținea la această încăpere mai mult decât la celelalte. Țopăia ștregărește printre oale, neștiind unde să-și bage nasul mai întâi, întocmai ca un copil în fața pomului de Crăciun. (R. Dahl, *Charlie și fabrica de ciocolată*)*

a) Selectează, din seriile următoare, sinonimele ce ar putea înlocui cuvintele subliniate în text, fără a modifica mesajul transmis de autor:

- *devenise* – evoluase, se făcuse, se schimbase, se transformase, se prefăcuse, ajunsese;
- *agitat* – tumultuos, neastâmpărat, neliniștit, frământat, tulburat;
- *limpede* – curat, străveziu, clar, senin, luminos, deslușit;
- *încăpere* – spațiu, întindere, compartiment, cameră, odaie;
- *țopăia* – dansa, juca, sărea, sălta;
- *oale* – vase, ulcioare, cratițe, tigăi, recipiente;
- *copil* – pui, fiu, făt, prunc.

b) Identifică în seriile de la punctul a) cuvinte care pot avea antonime, alcătuind enunțuri cu acestea din urmă.

- 11 Asociază, oral, fiecare expresie din prima coloană cu sinonimul corespunzător din a doua coloană:

<i>a face din țânțar armăsar</i>	a amăgi
<i>a duce cu vorba</i>	a certa
<i>a băga la cap</i>	a exagera
<i>a lua la rost</i>	a supăra
	a reține

DOVEDEȘTE-ȚI CREATIVITATEA!

- 12 Scrie o pagină din jurnalul peștelui-pasăre, de 80-100 de cuvinte, al cărei final să poată fi reprezentat de versurile următoare: *Să lupți, să fii victorios,/ Asta-i frumos!/ Să zaci în tine doborât,/ Asta-i urât.*

Omonime. Cuvinte polisemantice

DESCOPERĂ!

1 Citește următoarele enunțuri, pentru a răspunde, oral, cerințelor:

- Cercetătorul pune **lama** la microscop.
 - **Lama** trăiește în America de Sud.
- a) Care este sensul cuvintelor scrise îngroșat?
b) Ce observi privitor la forma acestor cuvinte?
c) Ce părți de vorbire sunt?

IMPORTANT

⊙ **Omonimele** sunt cuvintele cu formă identică și cu sens diferit. Omonimele pot fi:

părți diferite de vorbire	aceeași parte de vorbire
<i>Copilul sare de bucurie.</i> (verb)	<i>Am cules o pară coaptă.</i> (substantiv)
<i>S-a descoperit un nou zăcământ de sare.</i> (substantiv)	<i>Focul ardea cu o pară domoală.</i> (substantiv)
• cu forme identice de plural: liră – lire, pilă – pile; • cu forme diferite de plural: bob – boabe, bobi , boburi .	

- ⊙ **Omonimele** sunt cuvinte care se rostesc la fel, dar se scriu diferit: **Ne-am** dus în vizită la un **neam**. **Bineînțeles** că exercițiul a fost **bine înțeles**.
- ⊙ **Omografele** sunt cuvinte care se scriu la fel, dar se deosebesc în rostire prin accent: **Acéle** fete foloseau **ácele** pentru cusut. Vânătorul **ochi** prada cu un singur **óchi**.
- ⊙ **Omonimele** trebuie să fie **și omofone** (să se pronunțe la fel) **și omografe** (să se scrie la fel) în același timp: Un gospodar își face două **care** să **care** cu ele fânul.

EXERSEAZĂ!

- 2 Precizează sensul omonimelor din enunțurile următoare:
- Îl privea cu *milă*. Vaporul nu parcursese nici o singură *milă*.
 - Iranul este condus de un *șah*. Voi participa la un concurs de *șah*.
- 3 Notează enunțuri adecvate pentru a ilustra omonimele: **ban, leu, șiret, termen, ton, vară, gol**.

DESCOPERĂ!

4 Asociază cuvintele subliniate în prima coloană cu sensul potrivit din coloana a doua:

<i>Masa</i> era în mijlocul camerei.	mâncare
La prânz, au primit o <i>masă</i> caldă.	cină
Aseară au luat <i>masa</i> în oraș.	ospăț
Duminica, ei mereu dădeau o <i>masă</i> mare.	piesă de mobilier
	decor

IMPORTANT

- ☉ Unele cuvinte pot avea mai multe sensuri, adică sunt **polisemantice** (de exemplu: *foc*, *a trece*). Sensurile cuvântului polisemantic sunt prezentate în dicționar în cadrul aceluiași articol, spre deosebire de **omonime**, care sunt înregistrate în articole diferite.
- ☉ Cuvintele cu un singur sens se numesc **monosemantice** (de exemplu: *hidrogen*, *divizibil*).

- 5 Alcătuiește, în caiet, enunțuri pentru a ilustra polisemia cuvintelor: *fir*, *a trece*, *mână*.
- 6 Transcrie cuvintele monosemantice din următorul enunț: *Biotopul reprezintă un mediu de viață cu caracteristici ecologice relativ omogene pe care se dezvoltă o biocenoză.* (www.wikipedia.org)
- 7 Identifică omonimele din enunțurile următoare, apoi notează-le într-un tabel asemănător celui de mai jos, precizând și forma de plural:
- Barca plutește pe lac. *Am dat cu lac tot gardul.*
 - A crescut presiunea cu un bar. *L-am văzut intrând în bar.*
 - Caloriferul are doar un element. *Mulțimea conținea un singur element.*
 - Va participa la un concurs de bob. *Nu orice bob rodește.*
 - Mama face un drob grozav. *Femeile păzeau drobul de sare.*
 - Am cumpărat un corn. *Animalul nu mai avea un corn.*
 - I s-a recomandat o doză mai mică din medicament. *Electricienii vor verifica orice doză.*
 - A scris un articol pentru ziarul școlii. *A cumpărat un articol de îmbrăcăminte la promoție.*

Omonime cu forme identice de plural	Omonime cu forme diferite de plural

- 8 Scrie câte un sinonim corespunzător verbului polisemantic a *ține*, pentru a evita repetarea acestuia în enunțurile următoare:
- Nu mai *ținea* minte de când nu l-a mai *ținut* cineva în brațe.
 - De când nu-l mai *țineau* puterile, nu mai putea *ține* frâiele țării.
 - Pentru că *ținea* mult la ai săi, și-a *ținut* ziua de naștere în familie.
 - Cât a *ținut* vacanța, bunica și-a *ținut* nepoții ca-n palme.
- 9 Notează în caiet seria în care cuvintele subliniate sunt în relație de omonimie:
- Priveam tulpinile delicate ale florilor. Pomișorul avea crenguțe fragede.
 - Nu au înțeles corect exercițiul. Au priceput altceva din cerință.
 - Mi-a răspuns la întrebare pe un ton amabil. Au pregătit o salată cu ton și ardei.
 - Seara, stăm cu toată familia la masă. Am cumpărat o masă nouă.
- 10 Recunoaște, oral, seria în care cuvântul subliniat este polisemantic:
- Am vizitat o carieră de piatră. Nu dorea o carieră militară.
 - Nașii îl duc pe fin la biserică. Ea își cumpără un voal fin.
 - Școala acordă burse de merit. El își acordează chitara.
 - Au construit o casă ecologică. Aveau împreună o casă fericită.

Câmpul lexical (actualizare)

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în pereche!** Citiți individual fragmentul următor, pentru a răspunde, în scris, cerințelor:

„Un ciripit străin o miră. Și cea dintâi rândunică, venită de departe, tăie albastrul ca o săgeată, înconjură copacul de câteva ori cu strigăte de bucurie, apoi se așază pe streașina casei, cântând mereu [...] În după-amiaza zilei acesteia, o pasăre cu pene verzi și galbene, un scatiu, veni, moleșit de căldură, de se furișă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Și frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine păsărea; iar aceasta ciripi, întâi înăbușită, din gușă, apoi mai prelung, mai dulce, cum nu auzise frunza cântec.”

(Emil Gârleanu, *Frunza*)

- a) Completați, într-un tabel asemănător, termeni ai fiecărui câmp lexical, din textul dat.
- b) Identificați în text un alt câmp lexical, asociindu-i termenii corespunzători din fragmentul de mai sus.

Păsări	Elemente vegetale	

AMINTEȘTE-ȚI!

Câmpul lexical cuprinde cuvinte care aparțin aceleiași părți de vorbire (substantive, adjective, verbe). Pe lângă acestea, în câmpul lexical intră sinonimele și expresiile (de exemplu: câmpul lexical al **culorilor** – roșu, verde, nuanță, a da culoare, a-și pierde culoarea etc.)

EXERSEAZĂ!

- 2 Scrie cinci termeni din câmpul lexical al cuvântului casă.
- 3 Identifică, în lista următoare, acele cuvinte care fac parte din câmpul lexical al însușirilor cărții: *credibilă, tare, rapidă, fantastică, teribilă, eternă, minusculă, arogantă, fascinantă, largă, plăcută, tăcută*.
- 4 Notează, în caiet, **A** (adevărat) sau **F** (fals):
- Cuvintele *cameră, câmp, palat, copac* fac parte din câmpul lexical al *locuinței*.
 - Cuvintele *natura, iubirea, copilăria, timpul, istoria* fac parte din câmpul lexical al *temelor literare*.
 - Cuvintele *zi, ziulică, zidar, zilier, zilnic, zori de ziuă* fac parte din același câmp lexical.
 - Câmpul lexical al *artelor* include termenii: *muzica, literatura, sculptura, teatrul, pictura, cinematografia*.
- 5 a) Transcrie, din textul de mai jos, termenii care aparțin aceluiași câmp lexical:
Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură./ Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură./ În curând și el apare pe-orizontul aurit./ Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit. (V. Alecsandri, *Dimineața*)
- b) Scrie, într-un enunț, tema sugerată de cuvintele selectate la punctul a).

DOVEDEȘTE-ȚI CREATIVITATEA!

- 6 Imaginează-ți că, răsfoind albumul de fotografii al familiei, atenția îți este atrasă de una în care te afli la o serbare școlară. Scrie un text de minimum 100 de cuvinte, în care să descrii ce simți. Folosește termeni din câmpul lexical al *emoțiilor*, pe care îi vei sublinia.

Limbă vorbită, limbă scrisă

DESCOPERĂ!

- 1 a) Privește cu atenție imaginile următoare și răspunde, oral, cerințelor:

Îmi aduc aminte ziua aia când am fost cu gașca la o activitate de ecologizare într-o pădure. Am văzut că „Unde-s mulți, puterea crește!”

Îmi amintesc ziua aceea în care grupul de elevi a ecologizat mica pădure. Am demonstrat puterea cuvântului „Împreună”!

- b) Care dintre cele două exprimări ți se pare mai îngrijită? Motivează!

IMPORTANT

- **Limba scrisă** este aspectul cel mai îngrijit al limbii, corect din punctul de vedere al regulilor impuse de specialiștii în domeniu.
- **Limba vorbită** este mai puțin controlată, dar mai expresivă. Trăsăturile sale caracteristice se observă în conversațiile obișnuite, de zi cu zi.

- 2 Citește, cu atenție, textul următor, pentru a răspunde, în scris, cerințelor:

„Din partea tatei, care ades îmi zicea în bătaie de joc: *Logofete, brânza-n cui, lapte acru-n călămări, chiu și vai prin buzunări!*, puteam să rămân cum era mai bine: Nic-a lui Ștefan a Petrei, om de treabă și gospodar în Humulești. Vorba ceea: *Decât codaș în oraș, / Mai bine-n satul tău fruntaș* [...]

— Așa a fi, n-a fi așa, zise mama, vreau să-mi fac băietul popă, ce ai tu?

— Numaidacă popă, zise tata. Auzi, măi! Nu-l vezi că-i o tigoare de băiet, cobăit și leneș, de n-are pereche? Dimineața, până-l scoli, îți stupești sufletul. Cum îl scoli, cere de mâncare.”

(I. Creangă, *Amintiri din copilărie*)

- a) Caută, în dicționar, sensul cuvintelor necunoscute;
b) Rescrie forma corectă a următoarelor cuvinte din text: *ades*, *călămări*, *demâncare*, (vorba) *ceea*;
c) Notează **A** (adevărat) sau **F** (fals):
- *Logofete, brânza-n cui, lapte acru-n călămări, chiu și vai prin buzunări!* este expresie populară.
 - Structurile următoare „Auzi, măi!”, „ce ai tu?” susțin adresarea directă.
- d) Selectează, din fragmentul propus, două secvențe care stârnesc umorul.

- 3 Notează termenul corect din fiecare serie de mai jos:

- a) a *înnota*, a *înoda*, a *înnopta*;
b) a *deslipi*, a *conplăcea*, a *conviețui*;
c) a *înternici*, a *înota*, a *înegura*.

- 4 Copiază variantele corecte:

umpic/un pic
suptire/subțire

scenă/scenă
deasemenea/de asemenea

dedesubtul/dedesuptul
adolescent/adolescent

- 5 Rescrie enunțurile, corectând greșelile de exprimare:

- a) *Abea aștept întâlnirea cu dragele mele pretene.*
b) *Mă încalț adegvat, ca să nu cad pe ghiață.*

- c) *Să nu amâi întâlnirea noastră!*
d) *Mai mă uit la o segvență din film și viu!*

Proiect tematic

Valori morale și modele umane în legendele popoarelor

Lucrați în echipă! Organizați-vă în echipe de 8-10 elevi. Citiți cu atenție etapele, apoi realizați proiectul, folosindu-vă de sugestiile date.

Ce veți face? O colecție de legende populare, povestite și interpretate chiar de voi.

De ce veți face? Pentru a descoperi în legendele populare românești și internaționale valori și modele umane demne de urmat.

Cum veți face?

- ✓ Pe copertă, veți scrie titlul colecției, clasa și numele membrilor echipei, cu litere cât mai interesante. Veți adăuga o imagine reprezentativă: un erou de legendă, motive tradiționale, elemente vegetale etc.
- ✓ Pe **prima pagină** veți prezenta cuprinsul culegerii, în care veți trece titlul fiecărei legende, țara de proveniență și numele elevului care a elaborat materialul.
- ✓ **Paginile următoare** vor conține legendele povestite și interpretate, în câte 100-150 de cuvinte, de fiecare dintre voi.
 - Veți avea în vedere să prezentați valorile morale transmise.
 - Veți adăuga o ilustrație potrivită.
 - Puteți folosi, drept punct de plecare, exemplul următor:

Legenda este o povestire în proză sau în versuri care conține elemente fantastice sau miraculoase, prin care se explică apariția unui lucru sau a unei ființe, caracterul aparte al unui eveniment (istoric), al unui erou (mitic) sau al unui fenomen.

O legendă românească, legată de numărul mare de petale adunate într-o floare de crizantemă, spune că o fetiță se ruga la Maica Domnului să-i însănătoșească mama foarte bolnavă. Și a visat că aceasta i-a spus că mama ei va mai trăi tot atâtea zile câte petale are crizantema din curte. A doua zi dimineața, fetița s-a repezit să numere petalele și, când a văzut că floarea are doar câteva, le-a rupt în sute de bucăți. Înduioșată, Maica Domnului i-a dat mamei fetei multe zile de atunci înainte, iar plantei o bogăție de petale și culori cum nu s-a mai văzut.

Valori transmise: credința, iubirea față de familie, bunătatea.

Cum vei ști dacă ai reușit?

Analizați proiectul cu ajutorul grilei de autoevaluare de mai jos.

Prezentați colecția de legende colegilor. Întrebați-i ce le-a plăcut, de ce le-a plăcut și ce vă recomandă.

AUTOEVALUARE

Criterii de apreciere	În totalitate	Parțial	Deloc
Pe copertă sunt scrise titlul colecției, clasa, numele membrilor echipei și se regăsește o imagine ilustrativă.			
În colecție se regăsesc legende din țări diferite.			
Fiecare legendă este însoțită de o scurtă interpretare, menționându-se valorile morale și modelele umane regăsite.			
Textele sunt scrise îngrijit.			
Sunt respectate regulile gramaticale și de exprimare.			
Proiectul conține imagini ilustrative.			

RECAPITULARE

Citește fragmentul următor din *Bătrânul din lună* de Grace Lin, apoi răspunde la fiecare dintre cerințe.

Minli se trezi când soarele era sus pe cer, răspândind o lumină de foc. Chiar și în umbra pădurii, părul negru al fetei ardea puternic. Deschise ochii și aruncă o privire spre plosca de apă. Cum o parte din apă o folosise pentru busolă, iar în timpul nopții mai băuse din ea, plosca nu mai era decât pe jumătate plină. Luă o înghițitură și încercă să nu se gândească la Ma și Ba și la sentimentele lor când au găsit biletul. „Sper că înțeleg”, își zise fetița, mutând plosca de apă de pe un umăr pe altul.

Minli porni din nou spre apus. După câteva clipe, mai luă o gură de apă. Se străduia să fie cumpătată, dar soarele răzbătea chiar și prin frunzișul des care se întindea deasupra sa, așa că nu fu de mirare că, în scurt timp, plosca i se legănă goală pe braț. Chiar atunci, printre copaci, se auzi un foșnet lin.

„E susurul apei!” se gândi ea și o luă în direcția din care venea clipocitul. „Pe aici pe undeva e apă”. Curând zări un pârâu cu apă limpede și strălucitoare și, fără să stea pe gânduri, se aplecă să bea

și să-și umple plosca. Însă abia luă o înghițitură că o și scuipă!

— Apă sărată! strigă ea uimită. Apa aceasta e sărată!

Se așeză lângă pârâu și gândurile o copleșiră: „Cum se face că apa asta e sărată? Oceanul e hăt departe. Ce ciudățenie.” Împinsă de curiozitate, Minli uită de sete și o apucă în sus, de-a lungul pârâului.

Albia se lățea și se adâncea, în scurt timp devenind un râu ca toate râurile. Tocmai când Minli era cât pe ce să se dea bătută și se pregătea să facă cale-ntoarsă, auzi niște gemete răsunătoare și simți pământul tremurând ușor.

— Cine-i acolo? strigă Minli.

— Ajutor! răspunse scâncind o voce stinsă. Mă poți ajuta?

— Vin! zise fetița numaidecât.

Fără să se gândească de două ori, lăsă la o parte busola și începu să înainteze prin apă. Apa era caldută ca cea de îmbăiat și limpede precum cristalul. Minli își putea vedea picioarele pe fundul pârâului și printre ele toate pietrele și frunzele. Pe măsură ce se apropia de voce, apa creștea tot mai mult, până la genunchi și apoi aproape până la gât.

— Mai ești acolo? întrebă tânguitor glasul. Te rog, ajută-mă!

— Aproape am ajuns! strigă Minli.

Trase aer adânc în piept și se scufundă în apă în direcția glasului. O usturau ochii din cauza apei sărate, așa că îi ținu închiși până ieși din nou la suprafață. Când într-un final reuși să deschidă ochii, aproape că se afundă la loc de uimire. În fața ei se afla... un DRAGON!

- 1 Alcătuiește, oral, un enunț în care să precizezi despre cine ai aflat din fragmentul citit.
- 2 Delimitează textul în fragmente logice, apoi precizează oral cuvântul-cheie pentru fiecare fragment delimitat.
- 3 Alege, din seria *natura, călătoria/aventura, curajul, familia, prietenia*, substantivul care consideri că numește tema textului. Justifică, oral, răspunsul tău.

- 4 Precizează litera corespunzătoare răspunsului corect, pe baza informațiilor din textul citit.
- **Minli este o fetiță**
 - a) care dorește să ajungă la apa oceanului.
 - b) care caută un pârâu să bea apă.
 - c) care caută un dragon.
 - d) care s-a pierdut de părinții săi, Ma și Ba.
 - **Evenimentele se desfășoară**
 - a) în prima parte a zilei.
 - b) în timpul nopții.
 - c) la apus.
 - d) la ivirea zorilor.
 - **Întâmplarea se petrece**
 - a) în apropierea oceanului.
 - b) pe un drum spre apus.
 - c) lângă un fluviu cunoscut.
 - d) în apropierea unei păduri.
 - **Textul se referă**
 - a) la despărțirea lui Minli de Ma și Ba.
 - b) la drumul lui Minli către casă.
 - c) la întâlnirea lui Minli cu un dragon.
 - d) la aventura lui Minli în căutarea unui dragon.
 - **Minli este o fetiță**
 - a) ciudată.
 - b) curioasă.
 - c) fricoasă.
 - d) tristă.

5 Notează planul simplu și planul dezvoltat de idei al textului.

6 Scrie, în 80-100 de cuvinte, rezumatul textului.

7 Prezintă, în 15-30 de cuvinte, semnificația secvenței: „Când într-un final reuși să deschidă ochii, aproape că se afundă la loc de uimire. În fața ei se afla... un DRAGON!”.

- 8 a) Ce crezi că se întâmplă imediat după ce fetița descoperă dragonul? Alcătuieste, oral, două-trei enunțuri în care să exprimi ceea ce îți imaginezi tu că urmează.
b) Citește cartea *Bătrânul din Lună* de Grace Lin și observă dacă ai anticipat evenimentele sau ai avut o altă idee despre întâlnirea lui Minli cu dragonul.

9 **Lucrați în pereche!** Alcătuiți un dialog, de 8-10 replici, despre prietenia dintre un animal și un copil. Menționează, apoi, oral o informație explicită și o informație implicită pe care le-ai aflat din dialogul cu colegul tău.

10 Scrie un text narativ-descriptiv, de minimum 80 cuvinte, cu titlul *Un animal de companie fericit*.

11 Transcrie din enunțurile următoare:

— *Mai ești acolo? Întrebă tânguitor glasul. Te rog, ajută-mă! [...] Apa aceasta e sărată!* câte un enunț:

- asertiv
- interogativ
- exclamativ
- imperativ.

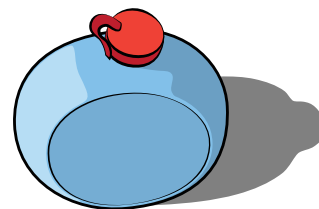
12 Explică, în scris, rolul fiecărui semn de punctuație din enunțurile de la exercițiul anterior.

13 Transformă în propoziții simple enunțurile de mai jos:

- *Chiar atunci, printre copaci, se auzi un foșnet lin.*
- *Apa creștea tot mai mult, până la genunchi.*

14 Alcătuieste:

- o propoziție dezvoltată, negativă despre Minli;
- o propoziție simplă, afirmativă despre dragon.

- 15 Selectează varianta care conține doar cuvinte utilizate în secvența următoare cu sens figurat: „Soarele era sus pe cer, răspândind o lumină de foc. Chiar și în umbra pădurii, părul negru al fetei ardea puternic.”
a) soare, cer, pădure; b) lumină, umbră, păr; c) foc, ardea.
- 16 Formulează enunțuri cu sensul propriu (de bază și secundar) și cu sensul figurat al următoarelor cuvinte din text: *gură, umăr*.
- 17 Completează pe caiet, într-un tabel asemănător celui de mai jos, câte un sinonim și câte un antonim, potrivite pentru sensul din text al cuvintelor, după modelul:

Cuvânt	<i>apus</i>	<i>se trezi</i>	<i>cumpătată</i>	(<i>albia</i>) <i>se lățea</i>	(<i>gemete</i>) <i>răsunătoare</i>
Sinonim	asfințit				
Antonim	răsărit				

- 18 Copiază din seria *arhiplină, umplută, îmbrăcată, aglomerată, înveșmântată, plină*, antonimele potrivite pentru sensul din text al cuvântului subliniat: *plosca i se legăna goală pe braț*.
- 19 Scrie câte o propoziție cu omonimele cuvintelor subliniate:
- *Minli se trezi când soarele era sus pe cer.*
 - *Se auzi un foșnet lin.*
 - — *Vin! zise fetița numaidecât.*
 - — *Mai ești acolo?*

- 20 Asociază fiecare enunț din prima coloană cu sensul corespunzător al cuvântului *limpede*:
- a) Pe cerul *limpede* nu era niciun nor. clar
- b) Nu am văzut de mult un lac atât de *limpede*. senin
- c) Am primit un răspuns *limpede* la întrebare. curat
precis

- 21 Notează **A**, dacă enunțul exprimă un adevăr sau **F**, dacă enunțul este fals:
- a) Din câmpul lexical al naturii, fac parte următoarele cuvinte din text: *soare, cer, pădure, ploscă, frunziș, copaci*.
- b) Din câmpul lexical al apei, se regăsesc în text cuvintele: *pârâu, clipocit, râu*.
- c) Din câmpul lexical al părților corpului, se pot enumera următoarele cuvinte din text: *picioare, gât, pantof, umăr, braț*.

- 22 Prezintă, în cel puțin 50 de cuvinte, un proiect școlar la care ai participat. Precizează disciplina/ domeniul la care a avut loc și subliniază cuvintele care fac parte din câmpul lexical al acelei discipline/ aceluși domeniu.

OBSERV!

- Apreciază, la sfârșitul unității de învățare, propriul comportament.

Comportamentul/Atitudinea	Întotdeauna	Frecvent	Uneori	Niciodată
Mi-am pregătit materialele necesare.				
Am ascultat atent explicațiile profesorului.				
Pe parcursul orelor, am adresat întrebări de clarificare.				
Răspunsurile mele au fost adecvate cerințelor.				
Am rezolvat sarcinile de lucru individuale, în mod independent.				
Mi-am efectuat temele corect și complet.				
Mi-am exprimat, argumentat, opinia.				
M-am implicat activ în activitățile de grup.				

EVALUARE

- Timp de lucru: 50 de minute
- Vei primi 10 puncte din oficiu.

- Citește, cu atenție, textul următor, apoi rezolvă cerințele pe o foaie separată.

A fost odată un tată care avea trei feciori.

Într-o zi, îi chemă la dânsul și le spuse:

— Am să vă dau la fiecare câte o pungă cu galbeni. Mergeți în lume și căutați fructul cel mai valoros. Celui care mi-l va aduce am să-i dăruiesc jumătate din averea mea.

Feciorii luară pungile cu galbeni și porniră fiecare în trei părți ale lumii în căutarea fructului celui mai de preț.

După trei ani, se-ntoarseră cu toții la tatăl lor.

— Ei, zise acesta, întorcându-se către feciorul cel mare, ce mi-ai adus?

Băiatul îi răspunde:

— Fructul cel mai valoros, tată, este acela care e cel mai dulce. Eu ți-am cumpărat un ciorchine de strugure. Dintre toate fructele pământului nostru, acesta e cel mai dulce.

— Bine ai făcut, spuse tatăl, mi-ai adus un fruct tare bun. Dar tu ce mi-ai adus? Și se întoarse către feciorul cel mijlociu.

— Tată, eu m-am gândit că fructul cel mai valoros este acela care se găsește cel mai rar. De aceea m-am dus în țările sudice și ți-am cumpărat fructe rare, ce nu cresc pe la noi. Uite: nuci de cocos, portocale, curmale, banane; din fiecare câte puțin, ca să ai de unde să-ți alegi. Poftim, ia ce-ți place!

— Bine ai făcut, fiul meu, mi-ai adus fructe minunate. Am să aleg dintre ele.

Apoi se întorsese către feciorul său cel mai mic:

— Dar tu, fiule, ce mi-ai adus? De ce te-ai întors cu mâinile goale?

— Este adevărat, tată, că m-am întors cu mâinile goale, însă banii pe care mi i-ai dat nu i-am risipit pe fructe scumpe, ci m-am înscris la o școală. Trei ani de zile tot am învățat. Fructele pe care le-am cules nu se văd, pentru că ele se află în inima și în mintea mea. Socot, tată, că acestea sunt fructe valoroase...

Auzind aceste cuvinte, tatăl se bucură și zise:

— Tu mi-ai adus fructele cele mai scumpe, fiul meu! Tu meriți răsplata făgăduită, pentru că nu există fruct mai valoros ca învățătura.

(Fructul cel mai valoros – poveste populară bulgărească)

A. (30 de puncte)

- 1 Notează două grupuri de cuvinte din text, prin care este redat timpul evenimentelor. **6 p.**
- 2 Scrie litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este a) familia. b) banul. c) învățătura. d) călătoria. **8 p.**
- 3 Formulează ideea principală a fragmentului marcat în chenar, pe baza cuvântului-cheie identificat, pe care îl vei sublinia. **8 p.**
- 4 Explică, în 15-20 de cuvinte, de ce tatăl consideră că fiul cel mic merită răsplata promisă. **8 p.**

B. (30 de puncte)

- 5 Selectează **A**, dacă enunțul exprimă un adevăr sau **F**, dacă enunțul este fals: **3x2 p. = 6 p.**
 - a) În enunțul „— *Dar tu, fiule, ce mi-ai adus?*”, virgula delimitează replica personajului de spusele povestitorului.
 - b) În enunțul „*Uite: nuci de cocos, portocale, curmale, banane.*”, virgula delimitează termenii unei enumeratii.
 - c) În enunțul „— *Bine ai făcut, spuse tatăl, mi-ai adus un fruct tare bun.*”, virgula izolează o strigare de restul enunțului.
- 6 Transcrie, din text, câte un enunț pentru a ilustra sensul propriu și cel figurat al cuvântului *fruct*. **4 p.**
- 7 Rescrie enunțul următor, înlocuind cuvintele subliniate cu sinonimele potrivite pentru sensul din text:
Tu meriți răsplata făgăduită, pentru că nu există fruct mai valoros ca învățătura. **5 p.**
- 8 Rescrie enunțul de mai jos, înlocuind cuvintele scrise îngroșat cu câte un antonim potrivit pentru sensul din text:
— Este **adevărat**, tată, că **m-am întors** cu mâinile **goale**, însă banii pe care mi i-ai **dat** nu i-am **risipit**. **5 p.**
- 9 Scrie câte o propoziție pentru a ilustra sensul omonimelor cuvintelor subliniate în secvențele următoare: **3 x 2p. = 6 p.**
 - — *Dar tu, fiule?*
 - — *Ei, zise acesta, întorcându-se către feciorul cel mare.*
 - *A fost odată un tată care avea trei feciori.*
- 10 Transcrie, din textul dat, patru termeni din câmpul lexical al fructelor. **4 p.**

C. (20 de puncte)

- 11 Alcătuieste, în 80-100 de cuvinte, rezumatul textului citat, având în vedere următoarele repere:
 - prezentarea ideilor principale; **5 p.**
 - respectarea succesiunii faptelor; **3 p.**
 - legarea ideilor cu ajutorul cuvintelor și al expresiilor specifice; **2 p.**
 - utilizarea modului, a timpului și a persoanei adecvate acestui tip de compunere; **4 p.**
 - utilizarea exclusivă a enunțurilor asertive și a limbii standard; **4 p.**
 - încadrarea în limitele de spațiu. **2 p.**

Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 10 puncte: unitatea compoziției – 2 puncte; corectitudinea exprimării – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; așezarea în pagină și lizibilitatea – 2 puncte.

**1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.3., 2.4., 3.1., 3.3., 3.4., 4.1.,
4.2., 4.3., 4.4., 4.5., 5.1., 5.2.**

TEXTUL NARATIV LITERAR ÎN VERSURI

DESCOPERĂ ORIZONTUL TEXTULUI!

- 1 Amintește-ți de un personaj inspirat din lumea animalelor. Comunică-le colegilor tăi ce ai admirat sau ce nu ți-a plăcut la acesta.
- 2 Asociază măștile, reprezentând figuri animaliere, cu câte o slăbiciune umană pe care ar putea să o ascundă.

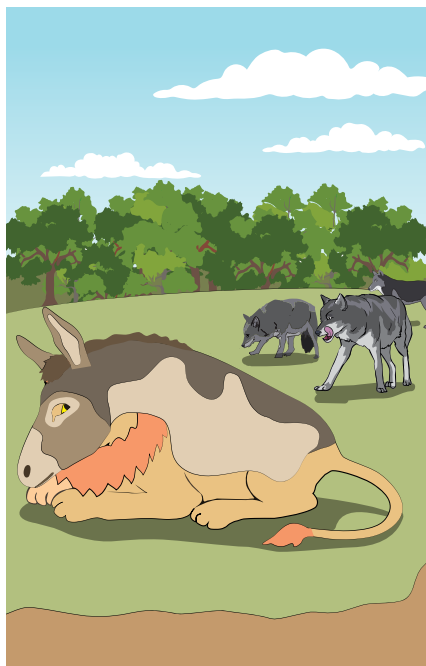
EXPLOREAZĂ LUMEA TEXTULUI!

- 3 Ascultă textul următor în lectura profesorului, apoi completează enunțul:
Lectura textului mi-a provocat o stare de, deoarece

Leul deghizat

de George Topîrceanu

Leul s-a-mbrăcat odată
Într-o piele de măgar,
Să colinde țara toată
Din hotar până-n hotar,
Ca să vadă cum se poartă lupii (marii dregători¹)
Cu noroadele²-i blajine de supuși rumegători.

Deci, trecând el într-o seară la o margine de crâng
Ca un biet măgar nătâng,
Niște lupi, cum îl văzură, se reped la el pe loc
Și-ntr-o clipă îl înșfacă, grămădindu-l la mijloc.

— Stați, mișeilor! Ajunge – că vă rup în dinți acuși!
(Strigă leul, apărându-și pielea cea adevărată.)
Astfel vă purtați voi oare cu iubiții mei supuși?...

Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată,
Și de frică se făcură mici, ca niște cățeluși.

— O, Măria Ta! Iertare!
Zise cel mai diplomat³ –
Semănai așa de tare
C-un măgar adevărat!...

George Topîrceanu (1886–1937) a fost poet, prozator, traducător, editor și colaborator la numeroase publicații. Între scrierile sale, un loc important îl ocupă volumul de poezii „Balade vesele și triste” (1920), în care diversele aspecte ale naturii și ale firii omului sunt ilustrate cu note de umor, de ironie sau de melancolie. Înclinația autorului spre umor și ironie este evidentă și în „Fabule pentru copii” sau în „Fabule mici pentru oameni mari” (1930–1936). Acestea sunt scurte narațiuni în versuri, cu caracter satiric, din care se desprinde o morală. Cele mai cunoscute fabule ale autorului sunt „Bivolul și coțofana”, „Boierul și argatul”, „Leul deghizat”.

¹ **dregător**, *dregători*, s.m. – demnitar la curtea domnească, în Țara Românească și în Moldova, având atribuții în sfatul domnesc, în administrație, justiție, armată, biserică; înalt funcționar.

² **norod**, *noroad* (învechit), s.n. – 1. popor, națiune, neam; 2. număr mare, mulțime, masă de oameni. 3. grosul populației.

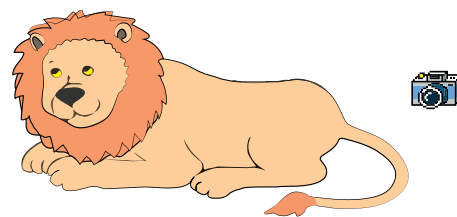
³ **diplomat**, adj. (despre persoane) – 1. calculat, cu simțul măsurii în comportare; 2. viclen, șiret.

- 4 Citește textul, apoi scrie în caiet răspunsurile la următoarele întrebări:
- a) Ce ți-a atras cel mai mult atenția în textul citit? c) Ce te-a amuzat sau te-a întristat?
 b) Ce te-a surprins? d) Ce ai observat în scrierea textului?
- 5 **Lucreți în echipă!** Organizați-vă în grupe de câte trei membri, apoi citiți textul pe roluri. Ceilalți colegi vor aprecia interpretarea voastră după grila de mai jos.

Criteria	Foarte bine	Bine	Satisfăcător
Pronunță corect cuvintele.			
Respectă punctuația.			
Își variază intonația.			
Respectă pauzele logice ale textului.			
Ritmul de citire permite auditorilor să înțeleagă textul.			

- 6 Precizează, oral, sensul expresiilor: *Din hotar până-n hotar*; *grămădindu-l la mijloc*; *pe dată*.
- 7 Citește explicațiile termenilor din subsolul paginii anterioare și selectează sensul potrivit în text pentru cuvintele *noroadă* și *diplomat*. Motivează, oral, răspunsul.
- 8 **Lucreți în pereche!** În text se disting două câmpuri lexicale: cel al animalelor și cel al trăsăturilor de caracter. Precizați cuvintele care aparțin acestor câmpuri lexicale.
- 9 Textul, organizat în patru strofe, redă o întâmplare simplă. Scrie, într-un tabel asemănător celui de mai jos, cuvintele-cheie și ideile principale corespunzătoare fiecărei strofe.

Strofa/număr de versuri	Cuvântul-cheie	Ideea principală
I → 6 versuri
II →		

IMPORTANT

Un **text narativ literar** poate fi redactat în **proză** sau în **versuri**. Autorul poate organiza textul în strofe cu număr egal de versuri sau cu număr diferit. Uneori, versurile sunt scrise continuu, fără a fi grupate în strofe și se obține un **text astrofic** (ex. „Mierla și bufnița” de Grigore Alexandrescu).

- 10 **Lucreți în pereche!** Completați *cadrele* cu informațiile corespunzătoare din text.

I. Care sunt personajele care se confruntă?	II. Unde și când are loc această confruntare?
III. De ce se confruntă personajele?	IV. Cum se rezolvă confruntarea?

- 11 Redactează, în 60-80 de cuvinte, rezumatul textului, pe baza tabelului de la exercițiul 10 și având în vedere regulile rezumării prezentate la pagina 21.
- 12 Parantezele folosite în scrierea versului „Strigă leul, apărându-și pielea cea adevărată” separă intervenția povestitorului de replica leului. Crezi că această informație suplimentară ascunde dezacordul autorului față de comportamentul leului preocupat doar de el însuși sau sugerează ideea că leul nu este sincer în ceea ce va spune? Justifică, oral, răspunsul tău.
- 13 Alege varianta corectă.
- Plasarea evenimentelor într-o seară, *la o margine de crâng* sugerează ideea că
- a) acestea sunt, de obicei, momentul și locul de pândă al lupilor ca să vâneze.
 b) în aceste împrejurări lupii pot vâna în voie, neobservați de conducătorul lor.
 c) sunt împrejurări obișnuite pentru lumea animalelor.
 d) autorul se inspire din fapte ale timpului său, inedite, care nu s-au mai petrecut vreodată.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 14 a) Transcrie din stofa a patra versurile în care:
- I. lupul își cere iertare, de teama furiei stăpânului;
 - II. lupul găsește scuze nejustificate pentru greșelile lui și ale semenilor săi.
- b) Precizează, oral, procedeul artistic prin care animalele sunt puse în situații umane.

IMPORTANT

Personificarea este un procedeu artistic prin care se atribuie însușiri omenești unor ființe necuvântătoare, unor obiecte sau unor fenomene ale naturii. Acest procedeu este prezent în **fabule** (din lat. **fabula** = *povestire*), scurte **texte narative în versuri** sau în proză, cu personaje inspirate din lumea animalelor, a plantelor sau a obiectelor, puse în situații omenești, pentru a evidenția defecte ale firii omului. Aceste texte au caracter educativ, conțin o morală care apare explicit, separată de restul textului sau care este dedusă din întâmplarea povestită.

- 15 Deși întâmplarea este amuzantă, evidențiază aspecte grave ale societății, care pot fi îndreptate. Alege, din lista următoare, acele defecte ale firii umane, pe care le ilustrează comportamentul lupilor, personajele din fabula „Leul deghizat”:

ignoranța	lăcomia	orgoliul
trădarea	viclenia	egoismul
naivitatea	tirania	aroganța

- 16 Leul este recunoscut, în cultura lumii, ca animal ce simbolizează demnitatea, dreptatea și înțelepciunea. Crezi că în textul citit, leul, care își apără „pielea cea adevărată”, păstrează aceste calități sau, asemenea lupilor, este o mască a slăbiciunilor umane? Justifică, în 30-50 de cuvinte, alegerea ta.
- 17 Justifică, oral, opțiunea ta pentru unul dintre proverbele următoare, pe care îl consideri ilustrativ pentru morala fabulei citite.

Unde dreptatea lipsește, acolo tâlhăria împărățește. (proverb românesc)

Cine are cuțitul și pâinea taie felia cum vrea. (proverb italian)

Blândețea falsă e semnul șireteniei. (proverb indian)

EXPERIMENTEAZĂ DINCOLO DE TEXT!

- 18 Textul se încheie neașteptat, cu replica lupului celui mai diplomat. Scrie, în 3-5 enunțuri, un posibil sfârșit al întâmplării, imaginându-ți atitudinea leului față de lupii dregători.
- 19 Realizează un inventar de zece expresii/grupuri de cuvinte care conțin substantivul „lup” (ex.: *foame de lup*), consultând dicționarele explicative, tipărite sau online. Notează sensurile acestor expresii și subliniază-le pe cele nou aflate.

Citește și...

- ✓ *Câinele* de Anton Pann
- ✓ *Leul la vânat* de Alecu Donici
- ✓ *Găina și ciocârlia* de George Ranetti
- ✓ *Dreptatea leului* de Grigore Alexandrescu

